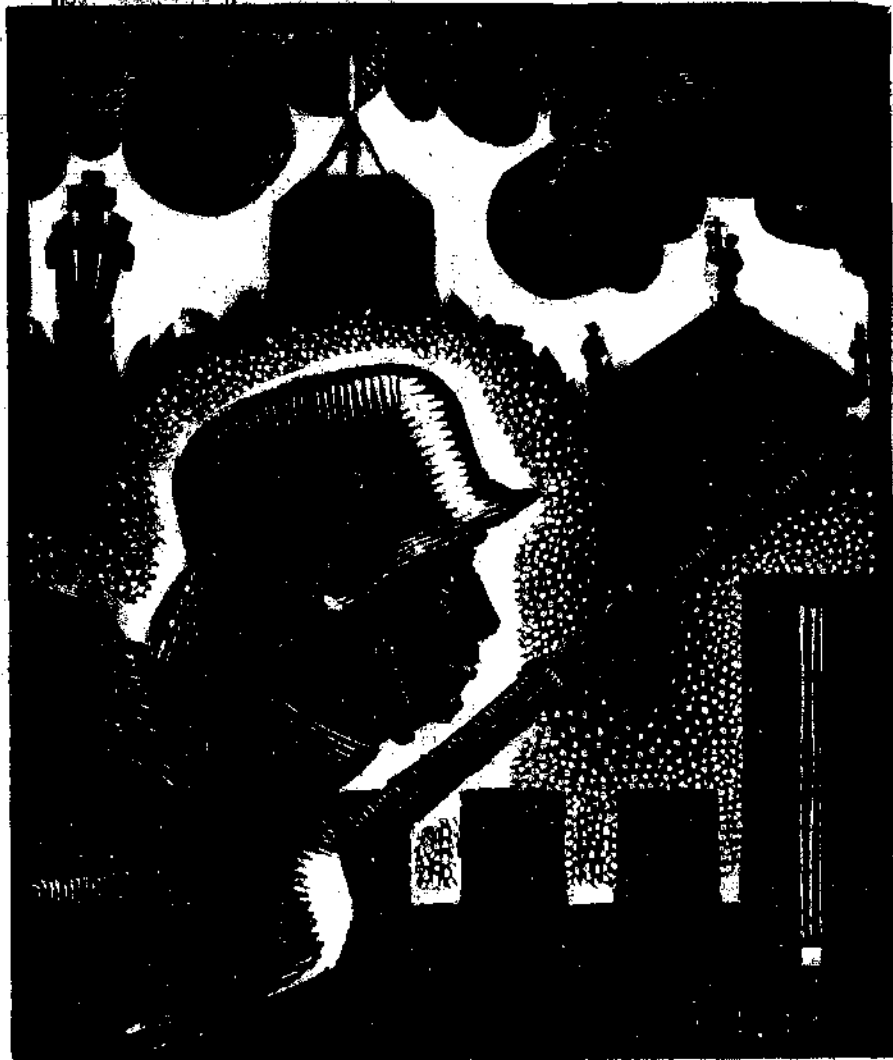

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 40

Politikos apžvalga

SOVIETŲ RUSIJOS ŽYGIS TAUTŲ SAJUNGOJ NUSIGIN- KLAVIMO REIKALU

Siomis dienomis Sovietų Rusijos užsienio reikalų komisaras Litvinovas teikė Tautų Sąjungos sesijos pirmininkui, švedų užsienio reikalų ministrui Sandlerui, motyvotą raštelį dėl nusigin-klavimo reikalu. Litvinovas sako, kad Tautų Sąjunga dabar turėtų savo žinioje nusiginklavimo reikalu. Tai yra pirmasis mėginimas nusiginklavimo reikalu pavesiti Tautų Sąjungai ir todėl šis žygis sukėlė Genevoje ir visame politiniame pasaulyje didelį susidomėjimą. Praktiškai Litvinovas pasiūlė, kad nusiginklavimo konferencijos olimpinėmis pranešimų Tautų Sąjungos Tarybai apie konferencijos būseną ir po to taryba nustatytų tolimesnę eiga. Spauda abejoja, ar šis pasiūlymas dabar bus priimtas, tačiau jie visi tvirtina, nors ir nebūtinai primate, tačiau šis pasiūlymas turės gerą įtaką ir nusiginklavimo konferencijos eiga, išpildius ją iš sustingimo ir nebegalės toliau nusiginklavimo konferencijos darbų atidėti. Paskatintomis žiniomis, T. S. plenumas Sovietų Rusijos pasiūlymą perdutis T. S. Tarybai svarstyti.

LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS POLITINIS PASTARIMAS ZENEVOJE

Siomis dienomis Zenevoje buvo Lietuvos, Latvijos ir Estijos delegacijų pirmininkų pūbtinis pasitarimas. Nutarta, kad santarvės sutartį pasirašytis, laukėme pradžioje. Tačiau bus sutartys numatyta trijų valstybių užsienio reikalų ministrų konferencija. Buvo taip pat susitarta bendrais principais ryšių paktą reikalu.

SVARBIOS SOVIETŲ RUSIJOS IR PRANCŪZIJOS POLITI- NĖS DERYBOS

Tarp prancūzų užsienio reikalų ministro Barthou ir Litvinovo dabar eina derybos dėl tolimųjų prancūzų ir sovietų santykių. Jokių konkrečių nularimų dar nebuvo, tačiau spaudos žinios, derybos eina sėkmingai ir susitarimas įvyks. Svarbiausias šiuo pastarimu klausimas ryšių paktą reikalai. Mat, Lenkija vis dar nenori jame dalyvauti ir dabar ieškoma keliai, kaip pakta įgyvendinti be Lenkijos. Numatoma, kad jei Lenkija atsakyks prie ryšių paktą prisidėti, tai Prancūzija ir Sovietų Rusija sudarys paktą ir be jos, bet traukiant jį dar kitas valstybes tiek Vidurinėje Europoje, tiek Artimuosiuose Rytuose.

TOLIMESNIOSE RYTUOSE BŪSENA STABILIZUOJASI

Pagaliau, siomis dienomis Mandžūjas ir Sovietų Rusija susitarė dėl ryšių kelių geležinkelio, dėl kurio egi molatiniai ginčai ir neramumai Tolimuosiuose Rytuose. Sovietų Rusija reikalavo už ta geležinkelį, kuris yra labai pelningas, 180 milijonų japonų jeni. Mandžūkas siūlė 150 milijonų. Dabar šalys susitarė pirminaukiant ir tarpincaukiant japonų užsienio reikalų ministrui Hirota. Geležinkelis parduotas už 170 milijonų jeni. Sovietų tarntautoms bus iš tos sumos išmokėta kompensacija. Ši sumos bus mokama natūra, o likusį dalis grynais pinigais, išmokant per tris metus. Šis susitarimas, be abejoj, prisideda prie ramumo palankiuoju Tolimuosiuose Rytuose. Spauda mano, kad karo pavojus tarp Mandžūko (t. y. Japonijos) ir Sovietų Rusijos kol kas pašalinamas.

LENKAI VOKIEČIŲ ITAKOJE

Prancūzų spauda nurodo, kad lenkai dabar, po to kai atsakė dalyvauti ryšių pakte ir kai mėgino sulaužyti Versalės sutartį, galutinai įėjo į prancūzų įtakos ir pateko į vokiečių. Tai rodo ir betarpiškas santykiai tarp Lenkijos ir Prancūzijos iš vienos pusės ir tarp Lenkijos ir Vokietijos iš kitos. Lenkų mėginimas, atsisotiti didelės valstybės požiūri neapavyko, tačiau jie nustovėjo galingo bičiulio ir įsigijo bičiuliu Vokietija, kuri dabar iš visų pusių politiškai izoliuota.

LENKAI SVAJOJE APIE LATGALIJA

Lenkų spauda dabar pradėjo rašyti apie lenkų „leises“ ir Latgalija. Ju laukiaščiui (kaip „Gazeta Warszawska“) rašo, kad Latgalija yra lenkiška, kad lenkai turi teisę į visa plotą su Daugavpiliu ir tik per klaidą tai pateko Latvijai. Žinoma, kad tai tik lenkų prasimanymai, tačiau ne idomus tuo, kad dabar Latvija galės įsitikinti, koki je turėjo bičiulį. Aplama, lenkai nuėmėm straipsny išdužiusi rašo, kad tik lenkų pastangomis išskūo latvių valstybę. Kiek čia tiesybės, tai kitas klausimas, bet charakteringas lenkų būdas ir jų „išdidumo mania“. Ne be pagrato sakoma, kad slapto sutarė tarp vokiečių ir lenkų yra numatyta net Liepajoms osta, kaip grynai „lenkų miestai“, atiduoti Lenkijai, o už tai lenkai gražins vokiečiams Danciga.

LIETUVOS — DANIJOS EKONOMINĖ SUTARTIS

Siomis dienomis susitarė su Danija. Susitarimas yra ekonominio pobūdžio ir jo tikslas išplesti Lietuvos — Danijos ekonominis santykius. Tai kėlė šis Lietuvos ir Danija išvedavo tik arklus ir iš Danijos į Lietuvą — cementa. Dabar yra didesnis galimuma, bei gaminį Danijoje dar pirkti įvairių metalo gaminių, žuvų, radio aparatų ir t. t., o galim parduoti ukamams miško medžiagos, javų ir t. t. Tarp, čia bus naujos ir vienas ir kitai pusei. Susitarimas sudarytas kol kas vienietėmis metams. Jeigu nebus, jokių kliūčių, jis bus pratestas.

TUŠČIOS VOKIEČIŲ PASTANGOS ZENEVOJ

Buvęs mokyklų patarėjas Klaipėdos krašte (Schulrat) Meycris dėl savo išdaviškio veikimo iš pareigų neseniai atleistas. Dabar vokiečių spauda praneša, kad šis Meycris skūsis dėl jo atleidimo signatūrą valstybėms (kurios pasirašė su Lietuva Klaipėdos konvencija). Kad skundas liks be pasekė, tai žino ir patys vokiečiai, nes visam pasauliui žinomi išdaviškioji darbai Klaipėdoje ir visas pasamšis šiuos darbus pasmerkti. Tačiau jie šį skunda išnaudoja kurstyti prieš Lietuvą ir gadinti Lietuvos ir Vokietijos santykius.

LIETUVIŲ KALBOS TEISIŲ ATSTATYMAS KLAIPĖDOS KRAŠTE

Siomis dienomis Klaipėdos krašto direktorija paskelbė įsakymą, kuriuo bent jau pradedamas darymas Klaipėdos mokyklose ir lietuvių kalba gauna savo teisės. Dabar mokyklose, kurias lenkų dauguma lietuvių, bus dėstoma lietuvių kalba, o tos, kurias lenkų dauguma vokiečių, bus irgi pakankamai dėstoma lietuviškai.

KOKS YRA LENKŲ ATSAKYMAS DĖL RYTŲ PAKTO

Lenkų užsienio reikalų ministras pik. Beckas jau teikė Prancūzijos užsienio reikalų ministrui Barthou lenkų atsakymą dėl ryšių pakto. Lenkų nota labai neaiški ir galutinai nuo pakto jie neatsisakytą, tačiau parikišė abejones dėl pakto ir nuo buvo poliitiškai susidomimas priimta, kaip neigiamas atsakymas. Tai sukėlė Prancūzijoje didelį pasipiktinimą. Prancūzų spauda rašo, kad lenkų politikas apėmė apakimuo dvasia, nes jie dabar leidžiasi į avantiūras su vokiečiais ir atsiskleidžia nuo jų, kurie nori taikos ir ramumo ir kurie padėjo lietušiams atstatyti valstybę po didžiojo karo.

Šis dėlto Barthou pats optimistiškai žiūrė į pakto likimą ir politiniuose slouksuose manoma, kad jis bus pasirašytas ir be lenkų sutikimo, nes Lenkija dar toli gražu nėra didelės valstybės ir nesudaro tokios jėgos, kuri galėtų stahdyti pakto sudarymą. Lenkų atsakyme, tarp kitko, parežiamia, kad jie, girdi, nesilima jokių garantių dėl Lietuvos, sicu ir tarp pat dėl Čekoslovakija — venžru sienos. Jei iš tikrujų pasitvirtins tokiai lenkų atsakymo turinys, tairai nebebus abejojama, kad lenkai čia iš vienu su vokiečiais ir išgūžtraukia derybas dėl ryšių pakto parodyti neva savo šiuo reikalu savarankiškumą.

Leidžia Vyr. Štoba Sp. ir Šv. Skyrius

Redaktorius mjr. Balžonas

SKELBIMŲ KAINA pagal sutarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės atkėtė, „Karys“. Telef. per Vyr. Štobą 56 nr.
KAINA: višient metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, drūbiat

Vilniaus pagrobimo sukaktį minint

Kas neina pirmyn — tas žengia atgal.
Kas nekovoja — tas žūsta.

Baisiai siautusios didžiojo karo bangos praūžė pro Lietuvos šalį, viską griaudamos, naikindamos, versdamos dūmais ir pelenais kas per šimtmečius buvo sukurta.

Bet tai dar ne viskas. Dar nebaigtas eiti erškėčių kelias. Mūsų tautos geriausieji sūnūs savo krauju pirkę kas amžiais buvo prarasta, šimtmečiais samanom apželdinta. Tuo tarpu mūsų pietų kaimynai lenkai, tiesdami grobuoniškas rankas, pasakė, kad dar neviską atpirkote, dar jūsų sostinė mūsų rankose.

Nei kraujas, nei didelis skausmas, nei pastangos, nei, pagaliau, didžiausias visų mūsų troškimas per keturioliką metų neišpirko savo širdies, savo sostinės, Vilniaus. Keturiolika metų, kai mūsų broliai neša sunkų verguvs jungą, keturiolika metų, kai laukia užtektant saulės.

Minėdami Vilniaus pagrobimą, pasiryškime būti tikrais Lietuvos kariais, tokiais, kokiais buvo 1919 m. ir 1920 m. mūsų veteranai savanoriai. Jie nebijojo nei purvo, nei šalčio, nei lietaus, basi, alkani, nuplyšę dieną ir naktį budėjo lietaus permerktuose apkasuose, guldė savo galvas dėl tėvynės, laisvės ir mūsų sostinės. Prisiminkime partizanų būrius, kurių nieks nevertė, nieks nevarė, bet jie patys būriais ėjo į kovą ir aukojo savo gyvybę dėl laisvės ir sostinės.

Šiandieną to nėra. Mes ramus, lietui lyjant, miegame kazematuose. Mes nevargstame. Bet mes rengiamės, mes mokomės dideliame ir šventame žygiui — Vilniaus vadavimo žygiui. Ir mūsų tarpe atsiranda koks vienas parazitas, kuris svajoja gal apie ką kita ir savo blogais darbais drumščia mums ramybę. Nieko nelaukdami vykime iš savo didelės šeimos tokius.

Būkime darbštūs, nes darbštumas yra visų gėrybių motina. Niekada nesakykite, kad aš negaliu, nemoku, bijau. Toks karys, tai ne karys, bet išglebėlis,

Gedimino kalnas Vilniuje

Kareivio malda

*O Kristau, pasaulio ir amžių Galiūne!
Tau lenkiame galvas lietuviai kariai!
Mes prašome, Kristau, jėgos savo kūnui,
Padėki mums, Kristau, nes Tujen stebuklus darai.*

*O Kristau, nors žemišką ginklą Tu keikei,
Bet Vilnius!... o Kristau!... čia mūsų žaizda!...
Mes aštrinam kardus ir rengiamės kovai
Ir lenkdamies Dangui pasitikim jo Apvaizda!...*

*O Kristau, mus žygiui palaimink,
Ir ginklą daryki mūs kilnų!...
Mes aukurus meilės galingus Tau kursim,
Tik laimink mūs žygius mums einant į
Vilnių!...*

Balys Raugas

lepšis, bailys. Mes nėtokie! Kiekvienas, kad ir negaibiausias būtų, savo darbštumu viską nugalės, viską padarys. Būkime kaip tos skruzdės — ir rytojus mums priklausys.

Mylėkime ir gerbkime savo viršininkus, nes jie daugiau išmoksinti, daugiau patyrę. Laikykite juos savo tėvais ir pasitikėkite jais. Kaip kiekvienas tėvas myli savo vaikus, jais rūpinasi, taip ir viršininkai myli savo valdinius, rūpinasi jais.

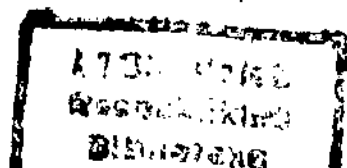
Išmeskite iš savo tarpo viską, kas mums kenkia, kas atitraukia mus nuo darbo, nuo mokslo. Lavinkimės, stenkimės tapti tokiais, kokius myli mūsų tėvynė ir vyriausybė. Tuomet nepraeis daug laiko, ir mes jau būsim Gedimino kalne ir su galingu valio iškelsime savo trispalvę vėliavą.

Atsiminkime aukščiau pasakytus žodžius ir mes visą laiką žengsime pirmyn, tobulėsime, lavinsimės ir sieksime tai, ko siekiame. Atsiminkime, kad pasaulis nėra vienai sekunde nesustoja, tik vieni drąsiai, galvas iškelę, ramūs dėl rytojaus žengia pirmyn, kiti gi, kurie žingsnis po žingsnio atskilę nuo savo tautos, kas kartas žengia atgal į nežinomą bedugnę.

Mes, Lietuvos kariai, būkime pirmaisiais ir su pasiryžimu ženkime, nors ir erškėčiuotas kelias, pirmyn. Nes to iš mūsų laukia mūsų tėveliai, mūsų tėvynė ir erelio draskoma mūsų sostinė — Vilnius.

Tad pirmyn!

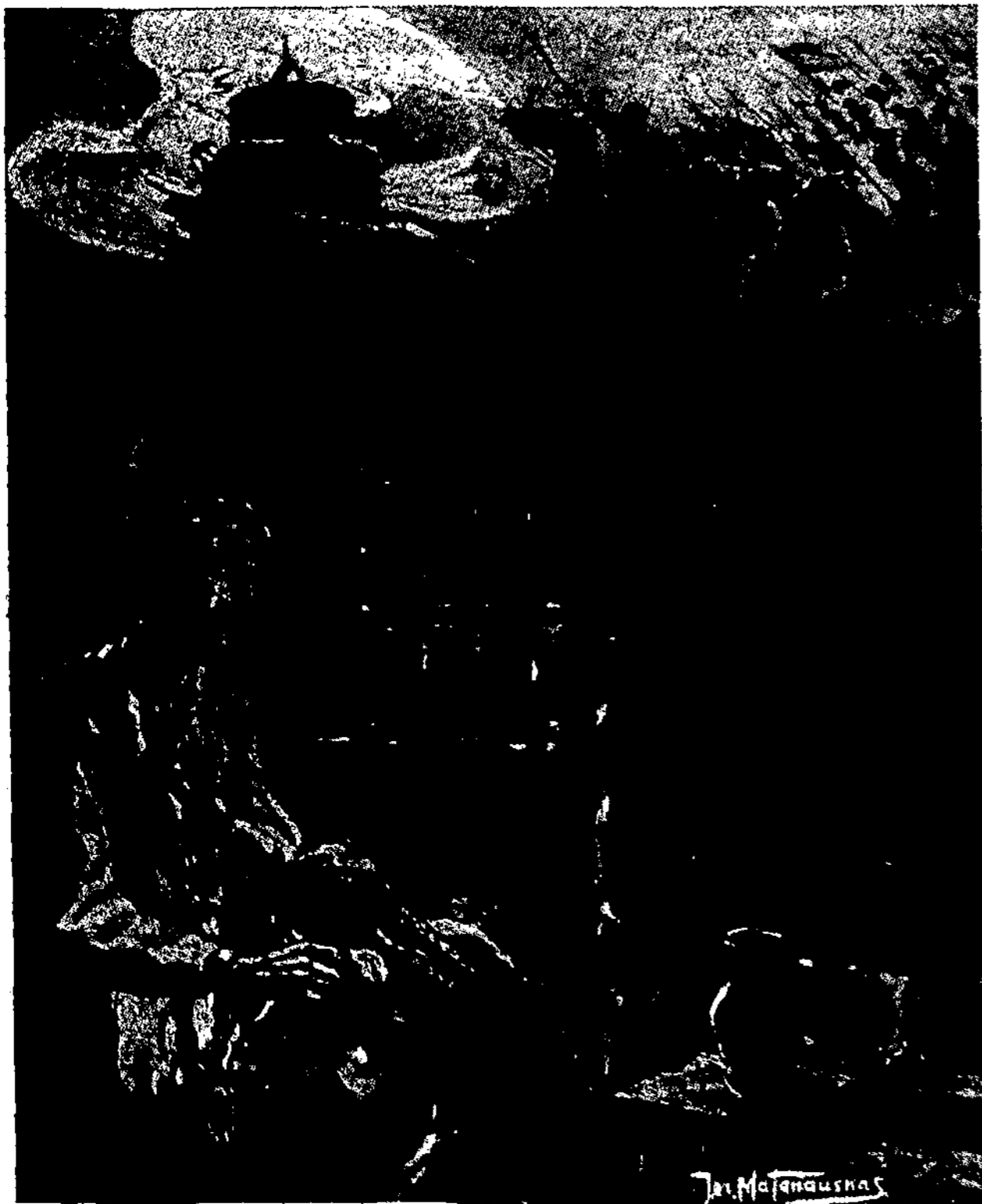
K. Užmiškis

Mūsų Vilnius

Gražus padavimas apie Vilniaus įkūrimą sako, kad didysis kunigaikštis Gediminas sapnavęs sapną, kuriam matęs baisiai staugiantį geležinį vilką. Vyriausias kunigas Lizdeika paaiškines, kad vilkas reiškias miestą, kurį čia turįs kunigaikštis pastatyti, o vilko staugimas — tai to miesto garbę, nes miesto vardas plačiai skambėsiąs pasauly. Ir iš tiesų, Vilnius praeity vaidino svarbų politinį vaidmenį rytų Europos gyvenime. Bet Lizdeikos pranašavimas žodis žodinė virto tikrenybe šiais laikais, kai Vilniaus vardas yra plačiai minimas pasauly. Sostinė Vilnius nėra paprastas miestas, su kuriuo būtų galima elgtis, kaip norima. Vilniuj glūdi kunigaikštiška didybė, kuri sau reikalauja tinkamos pagarbos. Pilsudskiškai želigovskiškas šlykštaus pagrobimo aktas Vilniaus nepakirto. Jis stovi visu savo kilnumu pasaulio akyse, nes smurtininkų mesti į jį purvai jo nesuteršė. Vilnius išdidžiai kenčia, matydamas svetimas pastangas atimti jam jo garbingą praeitį ir paversti jį eiliniu miestu. Jis kenčia, jis skursta, bet nepasiduoda. Jam trošku nelaisvė, nes vergauti jis nėra pratęs. Jis yra pasiryžęs geriau mirti, negu maitintis jam okupantų brukamu svetimu maistu. Tokia jau yra Vilniaus prigimtis. Tik tuo būdu galima suprasti, dėlko atsidūręs okupantų rankose Vilnius ir visas okupuotas kraštas merdi, serga mirštama liga, kurios pagydyti lenkai niekad negalės. Miestai ir sritys turi savo būdą, turi savo ypatingas sąlygas, kuriomis jie gali gyventi, stiprėti. Panaikink tas sąlygas — ir jie mirs, užges, kaip gyvi organizmai.

Miręs didis atgijimo poetas ragino lietuvį nepa-

Nei priešo kalėjimai, nei verguvės grandiniai neužgniaus lietuvio veržimosi į laisvę

miršti Vilniaus. Bet poetas gerai žinojo, kad toks raginimas nėra reikalingas, nes nėra lietuvių, kuriam Vilnius nebūtų brangus. Į žodžius „O, Vilniaus nepamiršk, lietuvi!“ jis įdėjo gilesnę prasmę. Poetui Vilnius nėra tik miestas, kad ir sostinė, bet Vilnius jam reiškia lietuvių tautos istoriją. Miestų, kad ir sostinių, galima dirbtiniu būdu prisistatyti, bet istorijos per vieną dieną nesukursi. Savo praeitį, savo istoriją tautos kuria amžiais. O nuo savo praeities, nuo savo istorijos tauta negali atsisakyti, jei nori palikti tautą su tradicijomis, su praeitimi. Vilnius reiškia mūsų tautos darbų ir kentėjimų istoriją. Kovodami dėl Vilniaus, mes kovojam ne tik dėl tos žemės, ant kurios jis stovi, nors kovai pateisinti ir to pakaktų, nes toji žemė yra mūsų lietuviška žemė. Kiekviena pėda savosios žemės tautai yra brangi ir turi būti net krauju ginama. Bet Vilnius mums yra daug vertingesnis už paprastą tėvų žemės plotą. Kovodami dėl Vilniaus, mes kovojam patys dėl savęs, dėl teisės būti ir likti lietuvių tauta, tąja tauta, kurios tėvų tėvai Vilnių įkūrė ir padėjo pirmuosius pamatus galingai senosios Lietuvos valstybei. Kovodami dėl Vilniaus, mes kovojam dėl savo visos istorijos, su jos garbe ir liūdesiu. Vilnius yra organiškas ryšys, jungiąs mus su mūsų praeitimi. Būdami atskirti nuo Vilniaus, mes negyvenam pilnu istorišku gyvenimu, nes negalim išplėsti savo visų jėgų, negalim vaidinti tautų gyvenime to vaidmens, kuris mums yra skirtas, atsižvelgiant į mūsų praeitį ir mūsų valstybės geopolitinę padėtį. Kova dėl Vilniaus mums yra gyvenimo būtenybė, jei mes norim sau patikrinti vietą žemėj „saulės spinduliuose“. Vilnius yra mūsų laimingesnės ateities laidas. Kova dėl Vilniaus yra mūsų šios dabartinės kartos švenčiausia pareiga ir didžiausias uždavinys.

Mūsų didieji kunigaikščiai pusantro šimto metų kovojo su kryžiuočiais, gindami Nemuno liniją. Kovos buvo sunkios, nuostolingos. Bet jie teisingai suprato, kad kova su kryžiuočiais yra jų didžiausia pareiga tautos atžvilgiu. Juk jie būtų galėję, susitaikę su kryžiuočiais, pasisukti į rytus ir ten plėsti savo valdžią, kiek norėdami toli. Tačiau, atsakomybė prieš tautą juos vertė tęsti sunkią kovą, kurioj jie galėjo tik arba laimėti, arba didvyriškai žūti. Kovoje su kryžiuočiais ties Veliuona atidavė gyvybę už savo šalį didysis Gediminas. Tų kovų, kurios baigėsi ordino sutriuškiniu, vaisiais mes dabar naudojames. Anos tolimos kartos savo pareigą suprato ir ją atliko. Mums, dabartinei kartai, likimas taip pat pastatė uždavinį — Vilniaus atvadavimą. Mes jį turim nešti ant savo pečių, stengtis jį atlikti, o jei mes tos garbės nesulauktume, tai bent privalom jį atiduoti sekamoms kartoms žymiai palengvintą, o ne pasunkintą. Mes turim didžiuotis, kad istorija ir iš mūsų reikalauja darbo ir pasiaukojimo, tuo pakeldama mus į tautos kovotojų eiles ir statydamą lygiomis su senovės didvyriais. Kovos artina mus su mūsų senove, o Vilnius yra pats save paskyręs mums dovana už mūsų kovas ir laimėjimą. Iš tiesų, maža pasauly tautų yra turėję tokio džiaugsmo, kuris laukia mūsų. Vilnių atvadavus! Gal tik viena italų tauta naujojoje istorijoje gali mums prilygti, kai ji džiaugėsi, kai 1870 m. į amžinąjį Romos miestą buvo perkelta sujungtos Italijos valstybės sostinė. Kas italams amžinoji Roma — tas mums Vilnius!

Spalių devintoji

Greitai, nepastebimai, sukasi gyvenimo ratas. Šmėkšteli dienos, bėga mėnesiai, slenka metai, ir ne nepastebi, kai geras metų pluoštas praėjęs. Ir kas prieš keletą metų praėję, blėsta mūsų atmintyje, siaučiasi miglos rūbais ir pats įvykio laikas labai priartėja. Rodos, dar tik vakar pasisakėme pasauliui esą laisvi ir gynėme nuo priešų jaunos tėvynės nepriklausomybę. Dar mažiau laiko mus skiria nuo tos mums skaudžios dienos, kada lenkai smurtu užgrobė mūsų sostinę Vilnių ir pavergė trečdalį mūsų brolių. Tai įvyko 1920 metais spalio 9 dieną. Spalio 9 d. sukanka 14 metų, kai klastingas lenkas laiko pagrobęs mūsų sostinę Vilnių ir pavergti broliai, lenkų teriojami, neša verguvės jungą ir laukia, kada mes jiems laisvę atnešim. 14 metų, kai kūnas ir širdis vargsta be vienas kito. 14 metų, kai visa lietuvių tauta rengiasi Vilniaus vadavimui. Dabar, minėdami Vilniaus 14 metų verguvę, nors trumpai pažiūrėkime, ką mes padarėme jo atvadavimui. Kaip žinome, lenkams smurtu užėmus Vilnių, Lietuva tuojau kreipėsi į Tautų Sąjungą, reikalaudama gražinti Lietuvai Vilnių. Tačiau, T. Sąjunga nepajėgė lenkus priversti gražinti Vilnių, bet patarė abiem šalim derėtis. Buvo derėtasi, ir po visų derybų įsitikinta, kad taikiu būdu iš lenkų Vilniaus neatsiimsime. Tada visi organizuotai stvėrėmės dirbti Vilniaus atvadavimo darbą. Tam tikslui buvo įsteigta Vilniui Vaduoti Sąjunga, kuri varo stiprią propagandą Vilniaus vadavimo reikalu ir rūpinasi vilniečių reikalais.

Šiai sąjungai pritaria ir ją remia kiekvienas lietuvis, ir ji diena iš dienos vis auga ir stiprėja. Taigi matome, kad jos skleidžiamas šūkis: Už Aušros Vartus, Gedimino pilį, Vytauto grabą, mylinčio tėvynę lietuvių sielai yra artimas ir brangus. Įsteigtas Vilniaus Geležinis Fondas, kuris išleido Vilniaus pasus ir ženklelius. Vilniaus pasus turi įsigijęs kiekvienas lietuvis, kuriam yra brangus Vilnius ir brolių laisvė. Šios abi sąjungos vieningai dirbdamos, sėkmingai varo savo darbą pirmyn. Pirmoji mums primena mūsų brolius ir rengia dvasios galiūnus — jų vaduotojus. Antroji smulkiomis aukomis renka Vilniaus vadavimui lėšas. Kada ateis laikas Vilniui vaduoti, turėsime šiam kilniam reikalui milijonus, kurie palengvins ir pagreitins mūsų laimėjimą. Bet didžiausias mūsų atliktas darbas yra pasaulio įtikinimas, kad Vilnius buvo ir yra mūsų ir mes jo niekad neišsižadėsime. Šis griežtas mūsų nusistatymas Vilniaus reikalu įtikino pasaulį ir jo galinguosius valdovus, jog anksčiau vanduo pavirs į uolą, negu mes Vilniaus išsižadėsime. Ši kova parodė didelį mūsų atkaklumą, pasiryžimą ir pasiaukojimą. Taigi galim patys pasigirti, jog Vilniaus vadavimui moraliai ir materialiai nemaža padarėme. Bet dar šis mūsų kilnus darbas nebaigtas. Mes dar negalime nuleisti rankų. Mūsų darbas pasibaigs tada, kai broliai bus laisvi ir Gedimino pilies bokšte plėvėsuos Lietuvos trispalvė.

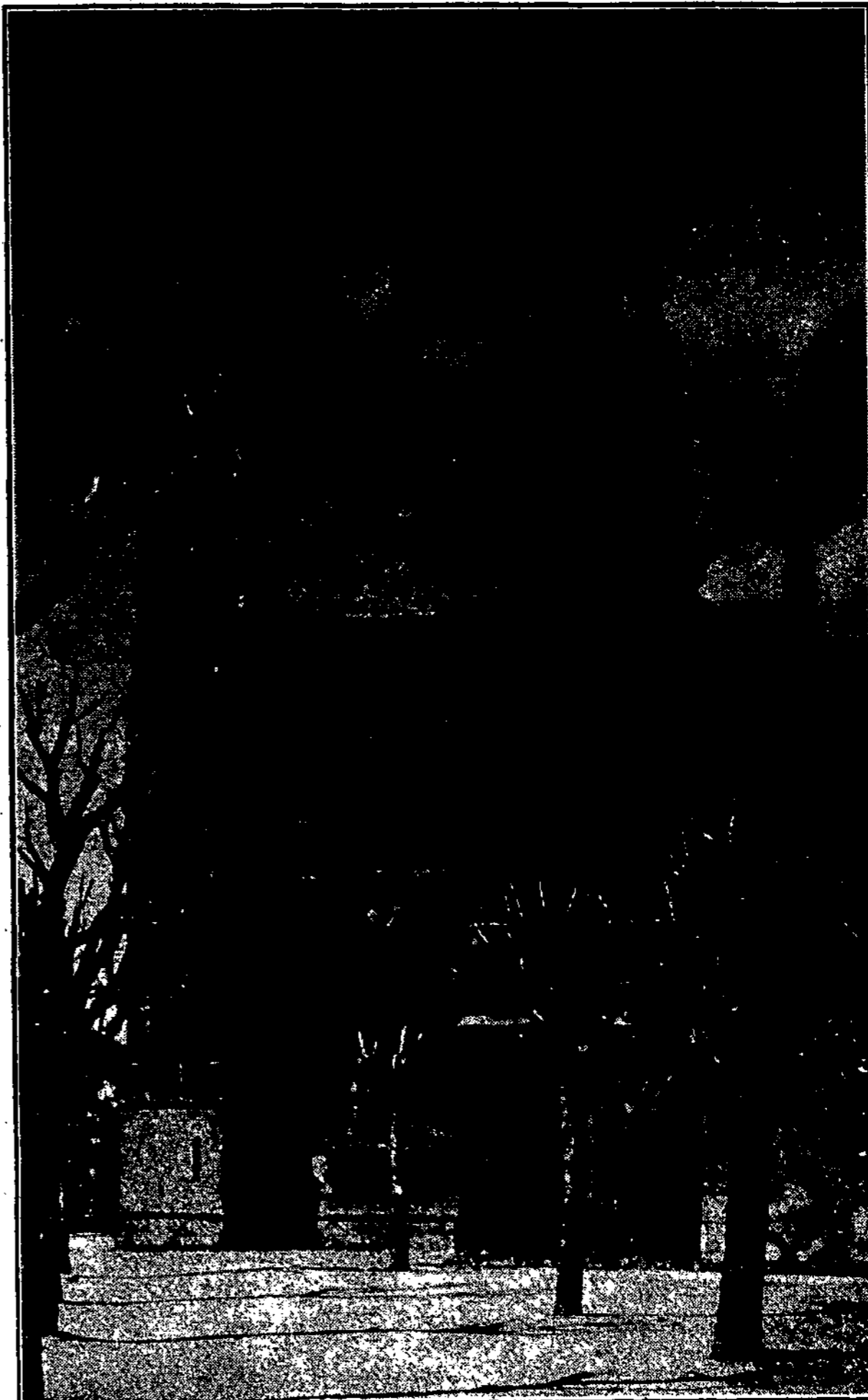
A. T.

Gedulo vėliavos...

Liūdnai plevena gedulo vėliavos.
Liūdni akordai žvangina padangę...
Tai Lietuva, senoji žemė, žemė didžiaviryių
skausmu aplaisto širdį savo brangią.
Prieš metų eilę savyje ji širdį jautė,
krauju išpirkus iš plėšraus erelio.
Bet ėjo dienos, dienos kovoje už laisvę,
ir vėl kliūtis užvirto Vilniaus kelias.
Klastingas priešas sutartį sulaužė.
Garbė! Kas jam garbė? Kas kruvina skriauda?
Todėl lietuvis, viską krauju išsipirkęs,
šiandieną kenčia, nes neužgijo dar žaizda!
Krauju mes pirkom laisvę, krauju ir Vilnių pirkim!
Budėk, kariuomene, šalies sargyboj!
Vien tu nuversi kliūtis mums nuo Vilniaus kelio
kovoje aštrioj, kovoje, gal būt, nelygioj.
Šiandien 9-tą spalio, dieną gedulingą,
Kai viskas mums byloja apie kruvinąją smurtą,
didingam žygiui renkimės visi,
visi trispalvės eilėse suburti...
Nuvirs taip kokią dieną aras pily Gedimino.
Nušvis auksinės aušros Vilniaus žemėj.
Širdyse mūsų meilės pavergtiems tiek pritvino,
kad žygiui būsimam drąsa ugninga gema.

Viktoras Miliūnas

Šv. Onos bažnyčia Vilniuj

Vilniaus minutė

Kareivinėse nuaidi komanda ir tylą apgaubia kazematų sienas. Išsitempia žalsvi mundurai, sustingsta, reikšdami lietuvių tautos sostinei karišką pagarbą.

Laikrodys dūsliau dūsliau muša dvylika, o už langų girdėtis sirenų gaudimas.

Viršila Raimutas stovi ties durimis, tartum iš kieto, tiesaus granito stulpo nukaltas. Jo veido įdubimais nugulo pilki skausmo šešėliai, akyse suspindo Vilniaus išsiilgimo liepsnos. Krūtinę spaudžia kartus sielvartas, o sukepusios lūpos šnibžda nebiję Vilniaus atgavimo maldą.

Kazematuose tylu, tarytum kapinyne prie nežinomo kareivio kapo.

Viršilos kūnu nubėga susijaudinimo drebuliai, karštu krauju užtvinsta veidas. Juk tai susikaupimo minutė, juk tai momentas, kada visų tautiečių mintys vienu ir tuo pačiu keliu skrieja prie Vilniaus bokštų!

Viršila stovi sustingęs, lygiai kaip ir anas daugelio šimtmečių nukaršintas ažuolas apie didingą senovę susimąstęs. Jis pamiršta aplinkumos tikrovę ir žengia prisiminimų vieškeliais.

Ir rodosi jam, kad jis stovi Gedimino kalne prie plėvėsuojančios bokšte tautinės vėliavos, lygiai taip pat kaip ir anas iškilmingas dienas prieš penkioliką bei keturioliką metų. Kietai spaudžia šautuvo apdangas ir žiburiuojančiomis akimis stebi apačioj išsitiesusią išvadotą sostinę.

Taip! Jam rodosi, kad jis stovi sargyboje prie vėliavos, kuri skelbia visam pasauliui apie Vilniaus atvadavimą.

Bet visa ta buvo prieš penkioliką ir keturioliką metų...

Nutilsta sirenos, pasibaigia juodojo skausmo minutė. Viršila atima nuo kepurės ranką ir komanduoja. Sujuda žalsvos milinės — kuopa vėl toliau tęsia karišką savo gyvenimą.

Viršila palieka kuopos kazematus. Pamažu žengia cementiniais laiptais į savo butą. Uždaro duris, pereina per kambarį ir atsėdėda prie stalo.

Spalių devintoji — pati sunkiausiaji visų metų diena viršilai Raimutui, nepriklausomybės kovų ir Vilniaus vadavimo dalyviui.

Štai ir šandie. Sėdi jis apsikniaubęs prie stalo ir mąsto. Prisimena tuos kruvinuosius kelius, kuriais buvo atgautas tas šventasis miestas — gražinta lietuvių tautai širdis. Kiek vargta, kiek daug aukų atiduota, kiek daug iškentėta už tą miestą, kaip pagaliau apsidžiaugta šiuo laimėjimu!

Ir štai tas žemas, niekšingas iš pasalų užpuolimas, kurį padarė kariškosios garbės nepažįstanti apgaulingoji „brolių“ tauta. Kas galėjo laukti tokio niekšiško kumo!

Prisimena viršila, kaip pasitraukė iš Vilniaus pasuktinės lietuvių kariuomenės dalys. Ir taip sunku, skaudu pasidaro, prisiminus tą liūdną žygį.

Gaila viršilai Vilniaus, tos šventosios sostinės. Tūkstančius kartų sutiktų kankinio mirtimi mirti, jei leistų Praamžius tokia kaina gražinti lietuvių tautai tą šventą Vilniaus miestą.

Giliai susimąsto viršila.

Už sienos pasigirsta švilpukas — kuopa eina pietauti. Koridoriuj nuaidi kažin kieno žingsniai. Pro langus praėina keturi kareiviai.

Viršila atsikelia. Ilgai žiūri į vieną paveikslą, kurio apačioj parašyta: O, Vilniaus nepamiršk, lietuvi!

Pro langą įspindo saulės spindulys. Viršila prisimena saulėtą dieną Vilniuj. Jis, jaunesnysis puskarininkis, užėjo į vieną krautuovę nusipirkti maisto dalykų. Krautuvininkas, senas, malonaus veido lietuvis, apsipylė džiaugsmo ašaromis: Tamsta, girdi, pirmas nepriklausomo krašto karys, kurį jis matęs savo krautuovėj. Pašaukė sūnų, prikrovė du didžiulius krepšius maisto dalykų ir paprašė puskarininkio, kad leistų nunešti visa tai jo kareiviams.

Vilniečiai — lietuviai, lyg ant rankų nešiojo savo išvaduotojus.

Viršilos Raimuto žvilgsnis nukrypsta į kitą sieną. Ten pakabintas paveikslas: pasiryžimu ir jėga liepsnojantis raitelis išsiveržia iš audringų padangių ir kerta galingu kardu lenkų arui galvą, tuo pačiu smūgiu perskirsdamas Vilniaus pančius.

Viršilos veidas pasidaro plieninis. Jo akys užsidega nepalaužiama viltimi, visame kūne pajunta reikšmingą dvasios jėgą. Galvoj švysteli mintys.

— Darbo, nepalaužiamai energingo darbo ir skaidrių vilčių! Praamžius pastums lietuvių tautos labai likimą kitomis vėžėmis ir vėl atgausim, tik šį kartą visiems amžiams šį iš mūs išplėštą miestą. Ne, vergiš-

Kareivinių sienų paveikslas, pačių karių tapytas

Naujasis gen. štabo valdybos viršininkas

gen. št. plk. ltn. ČERNIUS

kai skūstis ir dejuoti nemoka lietuvių tauta! Vilnius—švenčiausia mūsų teisė, o mes, kariai, nepabūgsim kad ir kažin kiek kraujo už jį pralietumėm.

Šios mintys nuteikia viršilą Raimutą blaivia nuotaika. Kiekvienas jo kūno atomas kvėpuoja jėga ir valia. Tas kartus pagrobto Vilniaus prisiminimas suteikia visagalinčios energijos, pasiryžimų.

Ir dar labiau pasiryžta viršila Raimutas, kai atsimena šį įvykį. —Sėkmingai bestūmiant lenkus nuo Čiobiškio Kernavės link, kartą atvyko į lietuvių pusę išvargintas, prikankintas žmogus. Jis buvo be galo nuplyšęs ir taip sunykęs, kad ilgą laiką negalėjo kalbėti. Vėliau paaiškėjo, kad tai yra pabėgęs iš lenkų nelaisvės lietuvių kareivis. Jis papasakojo, kaip skaudžiai turėjo nukentėti visi Vilniaus lietuviai, kai niekšingieji užpuolikai pradėjo negarbingą savo šeimininkavimą, kai Vilniaus gatvės užtvino lenkų kariuomenės gavalu. Tą liūdną pasakojimą belaisvis ir nepabaigė: vienu metu jis taip užsikosėjo, kad daugiau kalbėti negalėjo, o už poros valandų jis mirė, apsuptas susijaudinusių savo draugų. Mirdamas jis atsisuko į Vilniaus pusę, ten ir palikdamas nežemiškai skausmingą paskutinį žvilgsnį. O tas žvilgsnis buvo toks turinigas, tiek daug pasakantis!

Viršila Raimutas niekuomet neužmirš to Vilniaus kankinio. Tas paskutinis žvilgsnis paliko jam amžiną įspūdį — šventą pavergtos Vilnijos malda: o, Vilniaus neužmiršk, lietuvi! Pavergtieji broliai laukia savo išvadotojų, lyg alkani kūdikiai savo motinos, lyg saulės išdegintas javo diegas išganingo lietaus lašo.

Viršila Raimutas ugningu žvilgsniu išsimeigia į paveikslą, kur išganingas raitelis kerta Vilniaus verguvės pančius.

Taip! Lietuva turės laimėti! Amžių mokytas, virkdytas ir džiugintas lietuvių kardas užsimos šventai savo pareigai, o senasis Vilnius laisvai atsidus.

Per kiemą, nuo sargybos būstinės pusės, eina pulko sargybos pamaina; į vartus pasuka antros kuopos vyresnysis karininkas, drausmingai atiduoda jam pagarbą vartų sargybinis.

Viršila atsimena, kad kulkosvaidžio pamokai reikia parūpinti mokomųjų šovinių. Pažvelgia į laikrodį.

— Tuoju prasidės pamoka ir ateis kuopos vadas. Reikia eit pas ginklininką.

Ramiais, kasdieniškais žingsniais išsina jis pro duris.

Juo. Žu.

Atsarginiams

Išmeigę arklą giliau į žemę ir pasakę berudenėjantiems laukams „iki pasimatymo“, linksmi ir energingi suvažiavo atsarginiai. Jie gyvai atsiliepė į šūkį susirinkti ir pakartoti karo mokslą.

Šis, jūsų atsarginiai, žygis turi panašumo su vieno kilnaus ir mylinčio savo tėvynę romėno žygiu, kai jis irgi palikęs nebaigtą dirvoj vagą, šaukiamas pavojaus trimito, skubėjo ginti tėvynę nuo išiveržusio priešo. Taip, brangūs atsarginiai, tėvynė atsidūrusi pavojuje ir mus gali kada nors pašaukti ir pareikalauti, kad gintume tai, kas krauju ir prakaitu senųjų yra iškovota ir ką mes patys gyvendami laisvėje išsigijom, atstatėm, susitaupėm. Pavojaus valandą nebūtų laiko mokytis.

Žmonių gyvenimas yra nuolatinė kova. Kas tatau nemato ar nors vieną valandėlę paabejoja, tas nebepataisomai lieka nusviestas į šalį. Šitai žinodami mes čia ir susirinkome, kad įgautume jėgos, energijos ir, svarbiausia, valdyti ginklą. Nes kai visur tik kumščiu grasina, toji kovos priemonė itin negali būti užmiršta.

Lietuviai jau iš prigimties turi polinkį kovoti, plėstis ir, žūt būt, atgauti, kas yra sava. Mes turėjome valstybę didelę ir plačią, nes sienos siekė jūras pietuose ir šiaurėje. Mes buvome galingi. O kai likimas uždėjo ant mūsų pečių bandomąją ranką ir mus pavergė svetimos tautos, mes nesugniužom, bet, kaip aras narve, plasnojom sparnais į laisvę. Ir nors skaudžiai susižeisdavom, nors daug krito aukų, tačiau laimėjom, nes atkakliai kovojom.

Kai tautos pakrikusiais ir suardytomis karo nervais blaškėsi vidaus suirutės jūroj, mūsų tauta pradėjo sunkų kūrybos darbą ir parodė tokios stiprybės, patvarumo, kad betykoją grobikai turėjo su gėda pasišalinti. O ką jie užgrobė, tai padarė tik melu ir smurtu.

Ir per šį, palyginti, trumpą laiką mes padarėme tokį šuolį į priekį, kad pasivijom tautas, kurios dirbo ir gyveno visuomet laisvėje. Ir dabar mūsų tauta gaus, pasiaukojusio ir tolregio vado vairuojama, turi išsiauklėjusi kartą, kuri yra vieningos minties, norų ir siekimų. Visų žmonių mintyse yra aiškiai susiformavusi mintis — atvaduoti Vilnių. Visi jaučia žaizdą, kurią padarė klastingas grobikas, mūsų kaimynas.

Ir vadavimo valandą mes turime pagreitinti. O ją pagreitinsime stropiai ir energingai mokydami čia kariuomenėj.

Mes turime pasitikėti. Nes ne veltui su pagarba giedame: „Iš praeities tavo sūnus te stiprybę semia!“

Vytenininkas

Policijos šventės proga

Visame pasauly dabar žinoma viena plati, kiekvienoj valstybėj būtina policijos organizacija, kurios dėka visuomenė gali būti rami ir apsaugota. Ir Lietuva gali dabar didžiulis, turėdama puikiai organizuotą policiją, kuri saugo mūsų valstybės vidaus tvarką ir teisėtumą. Drausmė, susiklausymas, griežta organizacija yra tie bendrieji elementai, kurie suartina ir mūsų kariuomenę su policija, padaro tai, kad ir policijos eilėse tarnauja dažniausiai buvę kariai, moką klausyti ir įsakyti. Istorija mums rodo, kad šių dienų policijos organizacija perėjo daug stadijų, kol toji evoliucija privedė prie to, kad policija administracinėj teisėje buvo apibrėžta kaip administracijos organas, kuris saugo visuomenės ramybę, pilietines teises, laisvę, nuosavybę. Pavyzdžiui, prieš kelis šimtus metų, t. y. viduramžy, policija buvo grynai luominė: ją sau organizavo miestai, dvarai, cechai ir kitos viduramžio luominės organizacijos. Ponas savo apylinkėje buvo ir teisėjas ir mokesčių rinkėjas ir dargi policininkas!

Bėgo laikas. Viskas keitėsi. Įsigalėjo savotiška valstybinė tvarka, vadinama absoliutizmu, kada valdovas buvo visiškai niekeno nevaržomas viešpats. Tada ir policija pasidarė grynai valdovo galybės ir garbės saugotoja. Tais laikais buvo galvota, kaip vienas Prūsijos ministeris yra pasakęs, kad „valdinių protas yra aprėžtas“, ir todėl valdovai per savo policiją stengėsi tvarkyti intimiškiausius žmogaus reikalus. Kaip žmogus turi rengtis, kada valgyt, kada miegot — viską tvarkė policija. Nuo tų laikų ir gimė žmonėse didelė neapykanta policijai, nes iš esmės ji buvo žmogaus darbų, veiksmų ir netgi minčių persekiotoja. Taip buvo ir prieškarinėj caristinėj Rusijoje ir nuo to laiko pasiliko ir mūsų žmonėse kažin koks nepasitikėjimas policija.

Dabar gyvename kitokį amžių. Policija iš visuomenės priešo virto jos draugu. Šiandie visuomenės apsauga yra pavesta policijai, kuri vykdo savo uždavinius, gražiai bendradarbiaudama su visuomene. Be visuomenės paramos šiandie sunku būtų policijai ir atvirksčiai — be policijos vargiai būtų įmanoma ir visuomenės tvarka ir ramybė, kadangi visuomet žmonėse atsiranda ir tokių, kurie dėl įvairių socialinių, ekonominių arba net patologinių priežasčių darė ir darys nusikaltimus. Pamėginkim sau išsivaizduot, kas būtų, jei vieną gražią dieną policija būtų visiškai panaikinta! Abejoti reikia, ar visuomenės saugumas būtų patikrintas. Žinoma, idealas yra apsieiti be jokios policinės globos, bet vargu ar ir labiausiai kultūringa visuomenė yra laisva nuo visokių atskirų išsigimėlių ar iškrypėlių. Jokios priemonės absoliučiai nepakeis šito gamtos dėsnio. Juk turime gražių faktų, kurie rodo, kad šių technikos ir išradimų dienų nusikaltėliai, k. a. Amerikos garsūs banditai, panaudoja visas tobuliausias technikos priemones nusikaltimui padaryti. Kaip sunku, kaip rizikinga ir kaip pavojinga policijai kovoti su jais. Drąsių, kad ir ne tiek išlavintų, banditų turi dabar ir mūsų tėvynė. Net gyvybę teko dėl jų aukoti mūsų garbingiems ramybės saugotojams. Tik prisiminkim tragediją gaudant plėšiką Tananą arba baisesius Kaišiadorių įvykius!

Taigi ir mūsų kariai ne tik aktyvioje tarnyboje, bet ir išėję į atsargą turėtų skleisti teisingą nuomonę apie policijos darbą, jos veikimą, kuris patikrina visuomenės ramybę, saugumą ir tvarką. Jos sunkiame

Atsargos kariai ugniagesiai

Atsargos kariai ugniagesiai, grįžę namo iš kariuomenės, ar įvykdėt savo pažadą, kurį davėte ugniagesių komandos viršininkams, išvykdami iš kariuomenės. Jei ne, tai dar yra laiko ir būtinai vienas kitą ragindami stokit į ugniagesių eiles, kur yra, o kur nėra, tai jas steikit. Įstojimo sąlygos jums, be abejo, žinomos, bet dėl visko noriu priminti. Norėdami įstoti į bet kurią ugniagesių komandą, jūs gauto liudijimo originalą paliekat pas save, o nuorašą su pareiškimu siunčiat ugniagesių komandos viršininkui. Jūs turit pirmenybę, nes pagal išleistą Savivaldybės Departamento aplinkraštį (1933 m. vasario 2 d. Ns. 2513) į naujai steigiamas ar papildomas ugniagesių komandas pirmoje eilėje priimami tik atsargos kariai ugniagesiai. Jeigu miestelyje yra keletą komandų, tai jums paliekamas laisvas pasirinkimas įstoti į bet kurią komandą. Pastaba: Jei ugniagesys karys nebūtų priimtas į civilinę ugniagesių komandą, tai jis turi apie tai pranešti pareiškimu kariuomenės ugniagesių inspektoriui (Kauņas, Gedimino g-vė Ns. 15). Ištvėringas ir sumanus karys, nelaukdamas kito paraginimo, savo iniciatyva įsteigia komandą ten, kur jos nėra. Komandą įsteigus, reikalinga planingai varyti šį darbą. Kaime ar miestelyje įsteigti komandą reikalingas gyventojų pritirimas. Mano nuomone, gavus leidimą susaukti susirinkimą ir tuo reikalu susirinkusiems išdėstyti komandos reikalingumą. Pradžia visuomet sunki, bet kreipkitės prie inteligentų ir prašykit jų paramos, kurie neatsakys padėti jūsų kilniam užsimojimui. Lėšų ir įrankių iš karto nereikia, tik reikalinga žmonių, pasiaukojusių šiam darbui. Toliau palaipsniui viskas įgyjama žmonių aukomis. Steigti ugniagesių komandas, kur jų nėra, tai jūsų pareiga, tai pareiga dirbti tėvynės labai ir žmonių gerovei. Įsteigta komanda turi būti vieninga ir drausminga. Tai įgyja simpatijos ir sugyvenimo tarp gyventojų.

Laikraštis „Ugniagesys“ rūpinasi ugniagesių reikalais. Remkime savo „Ugniagesį“, kaip tik galėdami, nes jo prenumerata nebrangi. Susirašinėkime su savo buvusiais ugniagesių komandų viršininkais. Įvairiais reikalais kreipkimės prie jų, ir jie neatsisakys jums padėti. Rašydami laišką nurodykit tikslų savo adresą, trumpai ir aiškiai nurodykit savo reikalą. Taip pat nepamirškime ir savo brangaus „Kario“ su kuriuo jūs taip buvot susibičiuliavę. Įsirašykime jį metams ar pusmečiui. Jame jūs rasit ir iš savo dalies žinių, kaip ten gyvenama, kas veikiama. Atsargoje būdami palaikykit glaudžius ryšius su kariuomene ir skiepykit jaunimui žinias, įgautas kariuomenėje.

Ugniagesys Vl. Grigoras

darbe kovoje su nusikaltimais reikėtų, kiek galima, stengtis padėti, nes kas iš karių nenori, kad toje Lietuvoje, už kurią jis pasiryžęs visą save aukoti, viešpatautų tvarka ir ramumas? Policija Lietuvoje yra pasirinkusi sau vieną dieną — spalį 2 d. (Angelų Sargų), kurioje visad gražiai atšvenčia savo tradicinę šventę. Tokią šventę švenčiama ir šiomet. Tebūnie tai priemonė susiartinimui policijos su visuomene. Lietuvos karius visados džiugino mūsų policijos pažanga, kurios tiek daug kasmet policija daro — visa tai stiprina mūsų jaunos, bet pažangios valstybės rūmą!

Henr. Lukaševičius

Sustok! Pagalvok! Pilieti!

Spalių mėn. 4-ta diena yra Švento Pranciškaus Asižiečio vardo diena.

Šventam Pranciškui visa gamta buvo skaistus Dievo apreikimas. Todėl kiekviena gyvybė jam buvo brangi ir šventa. Kiekvienam sutvėrimui jo širdyje degė karšta meilė. Visus gyvius jis vadindavo savo broliais ir seserimis. Su širdgėla jis matė, kaip žmonės nutolę nuo gamtos vienas kito neapkenčia ir skriaudžia, o gyvulius — Dievo kūrinius — išnaudoja ir kankina. Gaila jam buvo ir šių apjakusių žmonių ir nelaimingųjų gyvulių. Žmogus turįs būti ne žiaurus gyvulių valdovas, o jų brolis ir globėjas. Padėti vargšams gyviams, paniekintai gamtai, pasidarė vienas iš daugelio jo didžiųjų uždavinių.

Šventas Pranciškus Asižietis buvo vienas didžiausiųjų visų laikų ir tautų gyvulių bičiulių. Todėl ir viso pasaulio gyvuliams globoti draugijų spalių 4-ta diena švenčiama kaip „pasaulinė gyvulių globos diena“. Ir Lietuvos gyvuliams globoti draugija Švento Pranciškaus Asižiečio dieną pasirinko metinę šventę ir skriaudžiamųjų gyvulių užtarymo propagandos dieną.

Gyvulys — ne žaislas, bet žmogaus draugas. Kankinamas — kenčia, glostomas — džiaugiasi. Gyvulys pasigailėtinas, jam turime būti teisingi. Žiaurus su gyvuliais elgimasis žemina patį žmogų.

Kreipkite visų žmonių dėmesį į kankinamą, persekiojamą ir kenčiantį gyvulį. Gyvulys pats savęs apginti negali, tai ginkite jo teisę. Jautrus ir taurus žmogus neleidžia kankinti gyvulių, visuomet ir visur protestuoja. Atviromis akimis eikite per miestus ir kaimus, visur užtarkite skriaudžiamus gyvulius ir perspėkite blogai darančius skriaudėjus. Priglauskite šunį, bėginėjantį šen ir ten, kiekvieną praeivį uostantį, regimai nusiminusį, nerandantį savo šeimininko. Sudrauskite vežikus, per daug kraunančius vežimus, mušančius arklius ir šalčio metu jų neapdengiančius, kad liautųsi taip darę.

Ypačiai pratinkite vaikus gamtą mylėti ir su gyvuliais gerai ir švelniai elgtis.

Nebūkite gamtos plėšikai, bet jos broliai ir sesers.

Civilizacija, kuriai gamta tik išnaudojimo dalykas — neverta egzistuoti, o tauta, kuri nori išlikti viduje sveika, turi susiartinti su gamta. Gera šito susiartinimo priemonė yra gyvulių globojimas.

Pilieti! Suprask iš gilaus nebylio gyvulio žvilgsnio jo graudingą maldavimą: „atjaušk mane, žmogau, apsaugok mane, juk aš tau dirbu!“

Rūpinkimės, kad gyvulių kankinimas Lietuvoje būtų visų pripažintas kultūros gėda ir nusikaltimu. . .

Organizuokime gyvulių globotojų draugijos skyrius visuose Lietuvos miestuose ir valsčiuose ir stokime tų draugijų nariais.

Visas informacijas duoda: Kaune — Lietuvos Gyvulių Globotojų Draugijos Centro Valdyba (Miškų gatvė Nr. 22, Karo Sanitarijos Valdyba), nuo 8 iki 14 val. Provincijoje — Lietuvos gyvulių globotojų draugijos skyriai (Ukmergėje, Kelmėje, Raseiniuose,

Ryšininkai, išėję į atsargą, nepamirškime savo specialybės

Dabartinė kariuomenė kautynių vienetai susideda iš įvairių ginklų rūšių, tam tikra tvarka išmėtytų kautynių lauke. Taip išmėtyti kariuomenės dalinius reikalauja kautynių taktika ir ugnies priemonių galingumas. Išmėtytus dalinius betarpiškai vienam vadui valdyti neįmanoma. Perduoti vado valią, įsakymus ir informacijas valdiniam yra reikalingos atitinkamos priemonės. Nuo tų priemonių kokybės ir veikimo greičio labai daug priklauso kautynių pasisekimas. Ne veltui sako lauko tarnybos statutas, kad ryšiai turi veikti be paliovos. Trumpai tariant, ryšiai — cementas, kuris sucementuoja įvairias ginklų rūšis ir dalinius į vieną bendrą ir stiprų kumštį. Kad per kautynes išlaikyti tokį stiprų, gerai sujungtą kumštį, reikalinga daugybė ryšių priemonių. Telefonas, svarbiausioji ryšių priemonė, kautynių metu dažnai nutrūksta. Todėl ryšys tarp dalinių arba vadų dažniausiai ir būna dubliuojamas keliomis įvairiomis priemonėmis. Jei viena sugenda, tad naudojama kita priemonė.

Jau nekalbant apie karą, taikos metu, per manevrus, ryšiai veikia gerai tik tada, kai visi ryšininkai, pradėdant eiliniu ir baigiant ryšių komandos viršininku, atlieka savo pareigas kiek galima tobuliau.

Per eilę metų mokydamas kareivius ryšių tarnybos patyriau, kad ne kiekvieną kareivį galima padaryti geru ryšininku. Išmokyti kareivį tiksliai veikti ryšių priemonėmis, reikalinga įtemptos ir ilgos praktikos. Jei patenkinamu kovotoju pėstininką galima parengti per pusę metų, tai įgudusio ryšininko parengimui reikalinga nemažiau poros metų. Karo metu paskelbus mobilizaciją, iškart ryšininkams reiktų aptarnauti daug kovotojų, daug naujų dalių - pulkų. Rengiamo taikos metu ryšininkų kiekio niekad neužtektų. Per trumpą laiką gerų ryšininkų neparengs, o išleisti į atsargą ryšininkai pamiršta savo specialybę.

Mūsų kariuomenės talkininkė, Šaulių Sąjunga, yra daug padariusi, kad atsargos kareiviai pėstininkai ne tik nepamiršta savo specialybės, bet dar tobulinasi joje. Gaila, kad iki šiol L. Š. S. prie savo rinktinių neįsteigė ryšių k-đų, kur atsargos kareiviai ryšininkai galėtų tobulintis ar, galiausiai, nors prisiminti savo specialybę.

Pageidautina, kad kiekviena šaulių rinktinė sudarytų nors po vieną ryšių būrį. Toms rinktinėms, kurios stovi prie kariuomenės dalių, įsteigti ryšių būrius. Jei kar. vadovybė padėtų, būtų visai lengva. Kitoms, kurios stovi toliau nuo kariuomenės dalių, gali būti sunkiau, nes ne visur bus tinkamų instruktorių.

A. Gaška

Eržvilke, Tauragėje, Kretingoje, Biržuose, Telšiuose, Šiauliuose, Jonavoje, Panevėžyje).

Instrukcijas, kaip steigti draugijos skyrius ir draugijos įstatus visiems pareikalavusiems siunčia Centro Valdyba.

Lietuvos Gyvulių Globotojų Draugija

Pažymėjimas: Gyvuliams globoti įstatymas bus paskelbtas kitame Kario nr.

„Mes tapome lietuviški rekrutai“

(Išpūdžiai klaipėdiečius naujokus šaukiant)

Kai žvurbūs rudenio vėjai išvaikė iš Nerijos kopų paskutinius vasarotojus ir, anot laukininko, apstinga daga jau suvalyta į škūnes, tada ir klaipėdietis būras gali laisviau atsikvėpti. O tokiu metu kaip tik ir prasideda krašte naujokų šaukimas.

Ir patsai šaukimas ir patys šaukiamieji čia vis dėlto skiriasi nuo D. Lietuvos tiek savo papročiais, tiek tvarka, todėl ir pravartų suminėti bent charakteringesnes šaukimo smulkmenas, vaizdus, kuriuos mačiau naujokų šaukimo dieną klaipėdiečiuose.

Jau pat ankstybą rytą į apskrities miestelį, kur posėdžauja naujokų ėmimo komisija, pradeda rinktis jaunimas. Dviraičiai, motociklais, puošniomis karietomis, kinkytomis trakėnų žirgais, skuba būsimieji kariai į komisiją.

— Na, Viliau, kiek tavo auksinis? — klausia sušilęs jaunuolis savo draugą.

— Ei, vyre, manasis rodo aštuonias be septynių minučių.

— Na, tai dėkui Ponudie, o aš bijojau, sakau, rasi jau ir pėvėlu, — nusiramino 20 km atvykęs vyrukas.

Linksni šnekučiuodami vaikštinėja apie komisijos būstinę. Nors netoli matyt ir ištaigingas restoranas, bet iš šaukiamųjų niekas ir nemano ten užėiti.

— Mes turim dar 35 min. laiko, — pastebi vienas, — galėtume „kapijos“ išgerti.

— Jo, tai nebūtų pro šalį. Šilta juk neyr.

— O rasi arbatos su konjaku? ..

— Ei, ei, liaukis tų niekų. Mes juk prieš gydytoją stosim. O tai negražu, išbrokys, tai tada kur akis dėsi.

Grogo sumanymas atmestas ir Vilius, Ansas, Merčius, Pričkus, Dovas, Mikas ir Enzys, pasidėję ant stalo atsigabentą maistą, paprašo kavos ir linksmi pusryčiauja.

— Na, tik kąsk. Šiaip, kai stovi prieš gydytoją nevalgęs, tai kinkos virpės, o baidių prie „žalnierių“ juk neima, — juokauja šaukiamieji.

— Labai atsiprašau, pons, rasi būsite tiek meilingas man parodyti, kur čia įtraukiami lietuviški „rekrutai“? — kreipiasi akiniuotas pons.

Butegeidininkų rajono dalis

A. Valančiaus foto

— Va ten, aname name, — parodau ranka, — tai tamsta ne vietinis?

— Ei ne. Aš, esmi šišon gimęs, bet pernai grįžau iš Heidelbergo universiteto, o vakar patlab iš Kauno. Aš ten irgi studiravau lituanistiką. Sens laikas, tai ir gimtajam krašte gali paklysti. O ar nebus dar vėlu? — teiraujasi.

— O ne. Jūs turite dar laiko apščiai.

— Jo, stojimas man buvo atidėtas baigti mokslą, — pradeda jis.

— Tai jau baigėte? — klausiu.

— Taip, jau dabar galėsiu tarnauti. Norėjau tik lietuviškai išmokti...

— Vadinas, pirmiau nemokėjote?

— Mažumą, berods, mokėjau. Mano mamatė buvo lietuvininkė, ale tačiau Vokietijoje buvau primiršęs ir tik Kaune per metus vėl išmokau, — aiškina jis ir nuolat žiūri į laikrodį.

— Galėsit raštinėj tarnaut, štabe, — pastebiu.

— Ei ne! Šito aš nenorėčiau. Tai menkas sportas. Aš mielai eisiu į mokomą kuopą. Rašyt jau man nusibodo ir taip.

— Ar žinai, Merčiau, kalbasi du šaukiamieji laukiamajam kambaryje, — o jei aš vis dėlto paprašyčiau komisijos...

— Nieko iš to neišeis. O ar tau, pagaliau, ne vis tiek kur tarnauti.

— Na tik tu pamanyk, vyre, tėtatis buvo jūrininkas, prie Skagerako kautynių buvo, aš pats iš mažens prie jūros augęs, nakčių naktis žvejojęs ir štai aš, jūros vilkas, turėsiu sausumoj trokšti. Juk „Prezidentas Smetona“ yra kariškas laivas. Aš, Merčiau, be vandens negaliu...

— Žmogau, bet tai juk ne nuo manęs pareina. Dėl manęs, aš tave net į nardomąjį laivą skirčiau.

— Na, sakyk, — kalbina jūros vilkas, bet prie pionierių aš tikriausiai tikčiau. Juk ten irgi tenka prie vandens... tiltus statyti, sakysim.

— Na, tai ir prašykis, kad nori. O man vis tiek. Aš būsiu geras pėstininkas ar raitininkas, o tai yr geriau negu blogas jūrininkas...

— Jo, Merčiau, bet aš matau, kad tu manęs vis tiek nesupranti, — atsiduso jaunas, saulėj įdegęs Preilos ar Pervelkos kaimo žvejys.

Ir iš tiesų, mums, sausumos vabalams, sunku suprasti gaivališką jūrų sūnaus sielą. O gal jis ir būtų mūsų gimstančio karo laivyno pažiba?

— Ei, Viliau, Ansai, sveikink mane, — sušuko linksmas vyrukas, iššokęs iš komisijos kambario į laukiamąjį.

— Ir kas tau atsitiko, ko tu krykštauji, lyg geleželę radęs? — nesupranta draugai.

— Tik, pamanyk, jie priėmė mane! — džiūgauja vyrukas.

— Na, žinoma, tu sveikas, žvalus, argi ims į kariuomenę kokį paliegėlį.

— Bet, žmogau, aš būsiu lakūnas.

— Lakūnas?! — sužiūro visi.

— Taip, taip. Į aviaciją paskyrė. Aš pasisakiau, kad šiemet Nidoje baigiau sklandymo mokyklą, kad

sklandytuvu sklandžiau ir jie, tik pamanyk, tuomžyg nuskyrė mane į aviaciją. Aš fundiju sekmadienį visiems po alaus stiklą, — džiūgavo būsimas aviatorius.

— Tai kodėl ne šiandien?

— Šiandien priėmimo diena. Šiandie negalima, — atkirto jis ir sėdęs ant dviračio išdulkėjo plentu pranešti ir namiškiams bei pažįstamiems tą linksmą naujieną.

Labai opus dalykas yra sveikata. Kad ir kažin kaip norėtų Anas, Pričkus ar Vilius užsivilkti garbingą mundurą ar miklint juodbėrį žirgą, bet jei jo širdis silpna, jei jis pilnapadis, akimis negalinėja arba kuliamoji mašina aplaužė jo dešinę ranką, jis „rekrutu“ netaps. O žiūrint vyriškio akimis, tai jau garbės nesuteikia.

Naujokų ėmimo komisija lyg per koštuvą iškošia šiuos jaunos mūsų pajūrio brolius ir tūlam tenka atsižadėti svajonių apie didvyriškumo mokyklą, žirgą ir munduro garbę.

— Tai būtų nesuprantama, — tvirtina vienas naujokas, — jei aš mūsų „Santaros“ sporto draugijoje ilgų distancijų bėgime laimėjau antrą vietą, tai ir mano širdis gera, jie mane priims...

— Aš tai ir neabejoju. Sveikas esmi gana: širdis muša kaip mūsų sieninis laikrodys...

— Na tai, vyrai, ko mums rūpintis, sveikatos yra, noro yra, o toliau jau Dievas padės, — atspėja visų mintį augalotas ūkininkaitis nuo Kintų.

Ir iš tiesų, noro klaipėdiečiuose esama. Tatai matyt iš jų kalbos ir elgesio. Pamilo jie mūsų kariuomenę, o labiausiai tai šiomet, kada energinga gubernatoriaus ranka sudraudė kiršintojus ir mūsų šaunūs raitininkai užkariavo klaipėdiečių simpatijas.

— Netikiu, kad tai žemaičiai, — sakydavo pasipiktinę vokiecininkai, tai yra prancūzų kavaleristai.

Pilni entuziazmo stoja pajūrio broliai į komisiją ir džiaugsmo kupini, naudingų žinių pasisėmę grįžta jie iš kariuomenės eilių.

Garbė pajūrio sūnums!

H. Vingėla

Kaip turėtumėm juoktis

Savaitės pabaigoj kariai, gavę „Kari“, peržiūrėję visus stambiuosius straipsnius, tuojaus užklysta „Kuprinės pabirų“ šalin, kuri visuomet kario lūpose palieka malonių šypsenų. Tame skyriuje būna linksmų nuotrupelių, feljtonų ir net eiliuotų feljtonėlių, kurie kas kartą mus „prašnekina“ naujais vaizdais.

Bet tos smulkesnių juokų nuotrupelės parengiamos labai negyvos, kartais nevykusios. „Kuprinės pabirų“ skyriui medžiagą turim daugiausia užpildyti patys kariai iš savo aktyvaus kasdienio gyvenimo. Juk vakarais kareivinėse kartais yra tiek juoko pridaroma, tiek anekdotų prisakoma, kad ilgai pasilieka atminty. Prisimenu, pasitaikydavo kuopoj budint pamatyti naktį miegančių karių gyvenimą. Vieni sapnuodami kukuoja, kiti kalba apie atostogas, tretie „teisinasi“ prieš viršilas. Taigi tokie faktai bendradarbiui reikia tuoj padailinti ir siųsti „Kariui“, o iš tokių feljtoniškų gyvenimo nuotrupų „Kuprinės pabirų“ liks daug aktualesnės ir mums duos sąmoningų pamokymų.

Juzis gir.

Pasirengę bėgti

Pajaujo foto

Dėl grandinio

Jeigu mes atversime kai kuriuos „Kario“ puslapius, jeigu pasiklausysime kareivių ir kitų įvairių kalbų, tai pamatysime, kad visur tasai mūsų nelaimingas grandinis pajuokiamas. Man rodosi, kad čia yra didelė klaida ir aš noriu tuo reikalu šį tą išsitarfi. Laipsnis yra tarnybos stažo, prityrimo ir užsitarnavimo pažymys, — sako mūsų vidaus tvarkos statutas. Vadinasi, jeigu karys gavo laipsnį, tai jis turėjo būti jo vertas, o jeigu jis jo vertas, tai kam iš jo juoktis. Tai yra nesvarbu, kad jis, tur būt, mažo išsilavinimo (bet pagal savo laipsnį, jam, tur būt, pakanka), vienas kitas gal kur nereik per daug išsišoksta, išsistato ar panašiai, bet už tai nereik išjuokti visus. Dauguma prašosi, kad jų nepakeltų į grandinio laipsnį, nes bijosi pajuokos. Tai yra pajuokimas ne tik laipsnio, bet ir tų viršininkų, kurie pakėlė eilinį į grandinio laipsnį, nes atrodo, kad jie nežinojo patys, ką pakėlė. Kitas dalykas, kad pajuokdami grandinį, mažina jo autoritetą, kareiviai į jį žiūri su panieka, jo neklauso.

Transliuojant per radio poligone, per kariuomenės pusvalandį ir ten, nabagas tas grandinis, keno tai, nepamenu, išjuoktas taip, kad jau geriau nereikia. Tad, geriau apsvarsčius šį dalyką, aš manau, reik jį iš pagrindų pakeisti ir jį laikyti tokiu, kokie yra ir kiti laipsniai, arba visai panaikinti, bet taip, man rodos, toliau būti negali. Kiekvienas viršininkas, ar tai skyrininkas, ar būrininkas, ir visi kiti turėtų sekti visus tuos, kurie taip pajuokia, ir atitinkamai reaguoti.

Grandinis nepripažįstamas nei viršininku, nei vyresniuolu ir jis jaun. kareivių ir eilinių visai nesveikinamas. Man rodos, kad vis dėlto jis yra vyresnis už eilinį ir susitikus jį irgi reikėtų sveikinti taip, kaip ir visus kitus aukštesnio laipsnio karius.

Nedzinskas

KARO LAIVAI ANT RATŲ

Latvių „Militarais Apskats“ žurnale aprašytas prancūzų inžinieriaus Mel'io fantastiškas planas. Jis sumanė kelti karo laivus iš vienos jūros į kitą ne perkasais, o milžinišku geležinkelio. Šis geležinkelis turės 6 poras bėgių, kuriais karo laivas, elektros varomas ir pastatytas ant tam tikro padėklo, pervažiuos iš vienos jūros į kitą gana greit. Išradėjo apskaičiavimu, per dieną laivas ant ratų galės nuvažiuoti 500 km. Toks geležinkelis esą kainotų pigiau, negu perkasas.

Žvejai apie mūsų kariuomenę

(Iš kelionės bloknoto po Lietuvos pajūrį)

Saulė jau pradėjo skęsti jūroje, kai pasiekiau Pervelkos kaimą. Tai grynai žvejų kaimas, gulįs pamario pusėje išilgai kranto ir turįs gan įdomią savo praeitį. Bet ne apie tai noriu skaitytojams pasakoti. Čia tik norėčiau užfiksuoti kelias mintis, išgirstas apie mūsų kariuomenę ir kariūs žvejų tarpe.

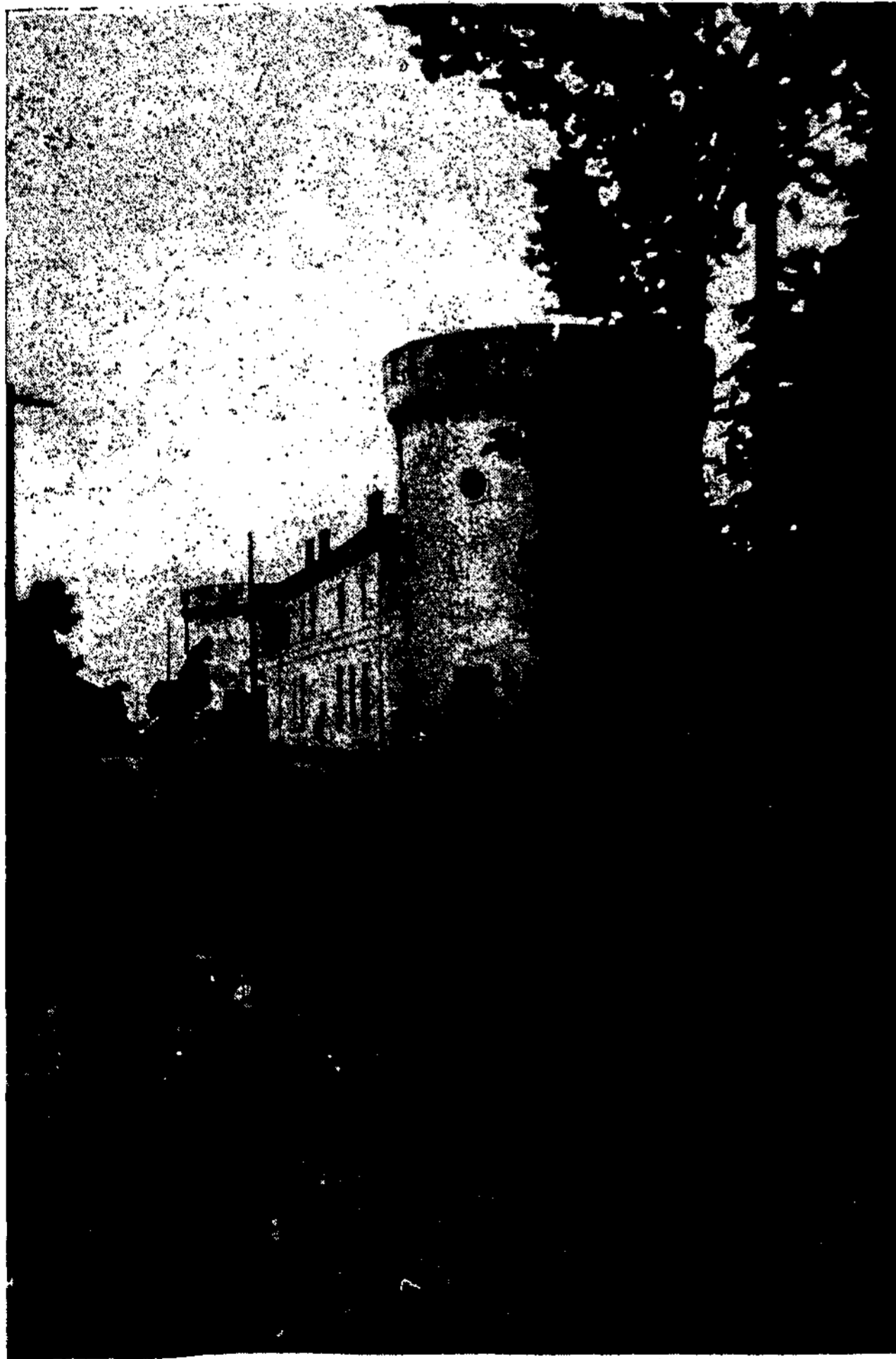
Atsitiktinai šiame kaime užeinu pas vieną jau pagyvenusį žveją. Randu jį kieme bedirbantį naują ūdą (ūda yra 2 kilometrų ilgumo tam tikra virvė, prie kurios prikabinama trumpesnėmis virvelėmis apie 2000 kabliukų. Jais daugiausia gauda ungurius, plekšnes ir menkes).

— Padėk Dieve! — sušunku pakeltu balsu.

— Ačiū, — jis lėtai atsako ir kurį laiką žiūri į mane.

Nelauktas svečias!

Paprašau vandens, nes labai buvau ištroškęs. Jūrų vanduo sūrus, o marių drumzlinas. Argi gersi. Pakely Juodkrantė-Pervelka nei vieno namo, nei vieno ežerėlio, nei vieno prūdelio, kuriam galėtum atsigeri švaraus vandens. Tiesa briedžiams įrengti tam tikri prūdeliai, bet tai tik briedžiams, bet ne žmonėms.

Buv. Radvilų pilis Tauragėje

A. Valančiaus foto

O kai reikia žingsniuoti saulės svilnamam keturias, penkias valandas ir troškulio kankinamam kovoti su smėliu, tai, žinoma... Bet visą šį nuovargį, visą šį troškulį nugali nepaprasto grožio Neringos gamta. Kary ir atsargos kary, pamatyk ir tu stebuklingo grožio Neringą! Tu tik tada suprasi, kodėl vokiečiai nori prijungti prie savo teritorijos mūsų Klaipėdos kraštą, atimti mūsų vartus į platųjį pasaulį!

Taigi, paprašau vandens... Žvejys kviečia užėti į triobą. Įeinu ir... nustembu. Ant stalo pamatau gulinčius kelius „Kario“ numerius. Tikėti nenorėjau, kad žvejys skaitytų tokį laikraštį, kaip „Kari“, kuriame dėstomas ne žvejų, bet karo mokslas.

— Tai iš kur gi dabar pas jus „Karys“ atsirado? — išgėręs apie penkis puodukus vandens, prieinu prie stalo ir imu juos vartyti, nes jau daugiau kai mėnuo, per svo kelionės laiką, „Kario“ ir akyse nebuvau matęs.

— Nagi mano sūnus kariuomenėje tarnauja, tai ir išrašė man šį laikraštį. Liepė saugoti ir nesuplėšyti, nes grįžęs iš kariuomenės, sakė, antrą kartą juos skaitysias.

— O kaip, ar jis nesiskundžia, ar nesunku jam tarnauti, gal laišką kokį nors atrašė? — imu žvejį klausinėti, nes pastebėjau, kad jis labai noriai su manim kalbasi.

— Rašo, rašo, kaip gi nerašys, — jis priėjo prie staliuko, atidarė stalčių ir ten pradėjo kažin ko ieškoti, — jau net tris laiškus atrašė.

— Šokit, paskaitykit, — jis atnešė man tuos tris laiškus ir pats atsisėdo prie stalo. Smalsumo paimtas imu pirmąjį laišką ir įbedu į jį akis. Skaitau:

„Aš, tėve, prieš išvykdamas į kariuomenę, tikrai galvojau, kad ten bus sunku gyventi, bet pasirodo mano baimė buvo be pagrindo. Didlietuviai žmonės labai geri ir simpatiški. Jų mūsų pulke yra daug daugiau negu klaipėdiškių. Dabar apie lietuvius esu visai kitos nuomonės. Kariuomenėje tarnauti daug lengviau, negu gaudyti jūroje žuvis. Drausmė ir tvarka griežtos, bet gi ir jūroje, jei nebūtų vieno vyriausio žvejo, kurio mes turime iš dalies klausyti, be drausmės ir tvarkos nieko nebūtų“.

Toliau jis aprašo, kaip atrodė jam pirmosios dienos pulke, ką valgo, ką daro ir t.t. Laiškas gan ilgas.

O štai ištrauka iš antro laiško:

„Tėve, pinigų nesiusk, nes penkių litų nerūkančiam kareiviui visai pakanka. Aš manau, kad „Kari“ jau gauni. Skaityk jį pats ir duok paskaityti kitiems, ypač tiems mano kaimo draugams, kuriems dar teks kariuomenėje tarnauti. Jeigu jie jį skaitys, tai naudą supras atlikdami karinę prievolę“.

Trečias laiškas buvo rašytas iš poligono. Žvejo sūnus ir iš čia siunčia tėvui kuo geriausias linkėjimus, visur pažymėdamas, kad vis dėlto kariuomenėje daug geriau tarnauti, negu grumtis su Baltijos bangom, kurios ne vieną žvejį nuvarė į aną pasaulį. Žvejys-karys gale laiško apgailestauja tik, kad Lietuvoje dar yra tokių vyrų (žodį „vyrų“, jis ima kabutėse), kurie labai mėgsta simuliuoti. Jis nesupranta, kaip galima žaloti savo kūną vien tik dėlto, kad galėtų išvengti karo tarnybos.

Kitos dienos pavakary buvau Preiloje. Preila veik tokio pat didumo, kaip ir Pervelka. Apsirūpinęs nakvyne, kurią gavau pas kaimo seniūną lietuvninką Pulsies, vėl traukiau, kaip piligrimas, per kaimo žmonių trobeles. Visur žvejai ir žvejai, o pakrantėj, mariose, laivai laiveliai ir vis būriniai ar tiesiog rankom irkluojami.

Vienas laivelis mane privertė kiek stabtelėti ir nusistebėti. Gale laivo, vidaus pusėj, pastebėjau iškirptus iš laikraščio, berods iš „Lietuvos Aido“, Dariaus ir Girėno atvaizdus ir jų lėktuvą Lithuaniką. Šalia laivo ant kranto stovėjo gan senas, kiek susikūpijęs žvejys. Susipažįstu ir užsimezga tarp mūsų kalba. Nuduodamas, kad Dariaus ir Girėno atvaizdų nepastebėjau, pradėjau savo kalbą kreipti tų lakūnų link.

— O — o, džiaugsmingai prašneko senas žvejys, — Darius ir Girėnas, tai aš suprantu, buvo vyrai.

Pasirodo, kad žvejai labai gerbia šiuos neužmirštos atminties lakūnus kpt. Darių ir ltn. Girėną.

— Lakūnų likimas, — sako žvejai, — yra labai susijęs su mūsų likimu. Jie nugalejo vandenį, mes taip pat nugalime vandenį, jų lavonai buvo rasti ant žemės, žvejai taip pat žūsta daugiausia prie kranto ir juos vandens išneštus randa ant žemės.

Kunigiškių prieplaukoj už Palangos stovi ant kranto ištraukti motoriniai laivai. Tik vienas nuleistas į vandenį. Ties tuo laivu stabteliu kiek ir pasižiūriu į vidų. Iš karto supratau, kad šis laivas turės netrukus išplaukti į jūrą. Staiga pamačiau ateinant tris jaunos, tvirtais pečiais, vaikus ir vieną kiek senesnį. Tai buvo 28 m. vairuotojas Austermanas. Vienas kitas žodis, ir aš pasiryžtu su jais praleisti šią naktį jūroje. Išplaukiam. Laikrodis rodo 7. Po dviejų valandų plaukimo sutemo, dar buvo matyti kiek Klaipėdos, Šventosios uosto švyturiai, bet ir jie tuojaus pradingo. Laivas pradeda smarkiau suptis. Mūsų užpakaly, gan tolokai, praplaukia vandenyno garlaivis. Nepaprastai daug šviesų garlaivy. Nuostabiai jis gražiai atrodo naktį. Ir kai nuo jo akis atitrauki ir pasižiūri į laivelį, kuriame pats plauki, tai net kojoms suvirpa...

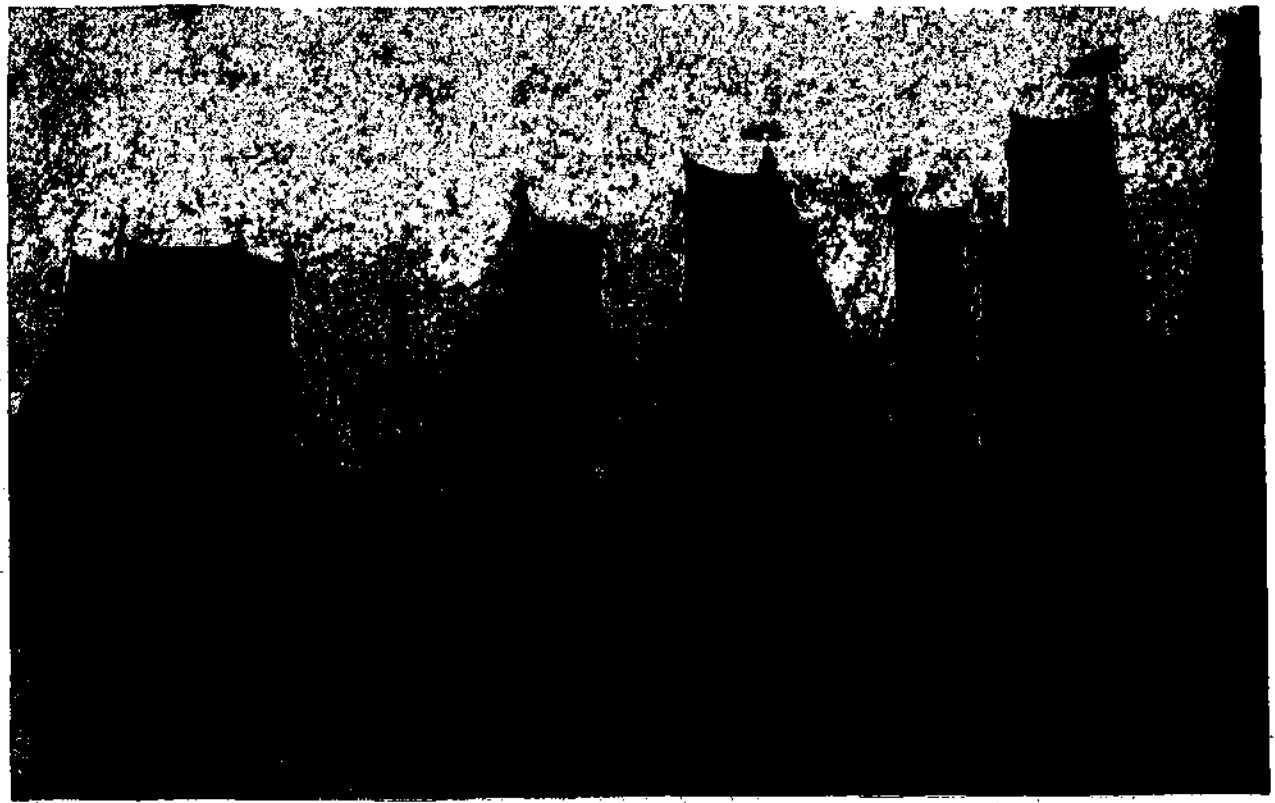
Ištraukę ūdas, kurios visos kartu turėjo 18 km ilgumo, grįžtame atgal. Jaunieji žvejai dabar darbo neturi. Galima su jais pasišnekėti. Ir šnekamės. Pagaliau vienas žvejys, mano užklaustas, pradėjo pasakoti ir apie tas dienas, kada jam teko atlikti karinę prievolę. Na, čia tau jau ir prasidėjo pasakojimai. Pasirodo, kad tų visų trijų būta kariuomenėje.

— Na, o kuris jūsų norėtųmėt vėl grįžti tarnauti kariuomenėje, — pasiteirauju.

— Aš nors ir šiandien sutikčiau, — jaunesnis žvejys, grįžęs iš kariuomenės tik pereitais metais, padarė išdidžią miną. — O-o, kad taip būtų lengva žuvis gaudyti, kaip kariuomenėj tarnauti, tai žvejybos amatas niekam nenusibostų.

Ir taip šnektos apie kariuomenę traukėsi visą valandą. Visi ja patenkinti, visi parsivežę kuo puikiausių atsiminimų. Nė vienas nenusiskundė, kad jam būtų buvę bloga tarnauti. Tik minėtas laivo vairuotojas Austermanas nieko nekalbėjo. Jis rūstus, griežtas veidas visą laiką buvo atkreiptas į krantą, į kur laivas šokdamas nuo bangos ant bangos lėkė. O gal tik man atrodė, kad laivas lėkė, nes jūroje naktį matant tik tai juodus debesis, sunku nepratusiam atspėti, kiek kilometrų per valandą nuplauki.

Su šiais žvejais sudainavome keletą kariškų dainų. „Ulonai, ulonai, širmieji žirgeliai“ skrodė begalinę

Žvejų laiveliai

erdvę, garsai atsimušdavo į bangas ir dingdavo prarajoj. O gal būt, ulonai, jūs girdėjote, kaip mes Baltijos vandenyse dainavome apie jus dainą?

— Jeigu jūs rašote į laikraščius, tai perduokite nuo mūsų, žvejų, linkėjimus Lietuvos kariams, — kada mes 4 val. ryto laimingai pasiekę krantą išlipome iš laivo, paprašė manęs tas jaunas, diktais pečiais, Baltijos sūnus — žvejys.

Al. Matekūnas

TYLUS LĒKTUVAS

Japonų išradėjas Hatohara paskelbė savo tyrimų, liečiančių tylių lėktuvų skridimą, duomenis. Lėktuvo triukšmas kyla dėl motoro veikimo ir propelerio sukimosi.

Hatohara deda motorą ir propelėrį į vieną cilinderį; propelėris tuo būdu yra izoliuotas nuo likusios lėktuvo dalies. Šio cilindro sienelės iš medžio ir metalo, iš vidaus padengtos garsą slopinančia medžiaga.

Šis sutvarkymas, trukdąs propelerio stumiamo oro spaudimą į lėktuvo fiuzeliažą, leidžia pasiekti 15% didesnę greitį, sumažinant tuo pačiu metu degamosios medžiagos suvartojimą. Propelerio dydis gali būti sumažintas.

Karo ministerijos technikos departamentas rūpinasi šį išradimą pritaikyti kariškos konstrukcijos lėktuvams.

PRANCŪZIJOJ ŠAUDO — ANGLIJOJ ŽEMĖ DREBA

Deal'io ir kitų vietų, esančių Lamanšo pakrantėje (Anglijos pusėje), gyventojams neseniai teko pergyventi keletą išgąsčio valandų: jie buvo išgąsdinti paslaptinių sprogimų. Oro virpėjimas nuo tų sprogimų buvo toks smarkus, kad drebėjo žemė ir nuo namų sienų birėjo tinkas. Žmonės, manydami, kad įvyko žemės drebėjimas, išsigandę bėgo iš namų. Vėliau paaiškėjo, kad visų šių reiškinių priežastis buvo bandomasis šaudymas iš didžiųjų patrankų, pastatytų ties Calais (Kale) Prancūzijos pusėje. Nuo Deal'io iki Calais yra 50 km su viršum atstumo. Iš to jau galima spręsti kokio kalibro ir galingumo yra naujosios prancūzų pakrantės artilerijos patrankos.

BELGIJOS SIENOS

Belgijos geografiškas institutas paskelbė duomenis apie Belgijos sienų ilgumą. Iš viso Belgija turi 1.444,5 km sienų, iš jų 65,5 km tenka jūrų pakrantėms, 449,5 km belgų - olandų sienai, 166 km belgų - vokiečių sienai, 143 km belgų - Liuksemburgo sienai ir, pagaliau, 620 km belgų - prancūzų sienai.

Palyginus su mūsų kraštu, Belgijos sienos ilgumas mažesnis. Lietuvos sienų bendras ilgis 1.457 km, ir jų 272 km tenka sienai su Vokietija, 570 km — su Latvija, 90 km Baltijos jūros kranto ir 525 km — administracinei linijai su Lenkija. Už tai Belgijoje yra daugiau kaip 8.000.000 gyventojų. Ten 1 kv. km tenka 267 gyvent., pas mus gi Lietuvoje tik 42,3 gyv.

Skausmo šventė

Neseñiai iš visų Lietuvos kampų plaukė į Kauną margaspalvės vėliavos pagerbti didįjį Jubiliatą — Respublikos Prezidentą, — šiandien ties kiekvienu namu taip pat iškyla vėliavos, deja, ne džiaugsmui, bet liūdesiui paminėti. Tai keturioliktoji liūdesio diena. Visi žinome, kad tą dieną liūdi visa tauta, kiekvieno akyse draikosi skausmo šešėliai, todėl to liūdesio negilinsiu, bet priminsiu kai kurias klaidas, kurių moksleiviams reiktų nusikratyti.

Kartą karo invalidas man papasakojo:

„Man būnant 1919 metų pradžioje Kauno karo komendantūroje, atvyko į mūsų būrį 16 metų amžiaus gimnazistas. Menkas vaikutis, kur jį dėti — kariauti toks netinka. Kovo m. pabaigoje mūsų kelioliką buvome perkelti į atskirą batalioną, kuris po kelių dienų turėjo išvykti į frontą. Mažąjį gimnazistą Juozuką ir dar keletą suaugusių paliko komendantūroje. Išsiriaviavome žygiui, ogi žiūrime pro tirštai drimbantį sniegą kažin kas atbėga. Pribėgo — Juozukas!.. Kuo ne verkdamas prašosi vadų priimti kartu į frontą. Jokių būdu nesutiksiąs likti kareivinėse, kada tėvynė pavojuje. Vadai nenorėjo leisti, tačiau mažasis gimnazistas prašėsi, kol buvo priimtas. Nuvykome visi į frontą ir, gulėdami apkasuose, žiūrime atbėga dar du šiaulių gimnazistai, kurie taip pat buvo palikti komendantūroje. Atbėgo uždusę padėti kariauti. Piktuoju išsiveržę iš ramesnės ir šiltos vietelės, atvyko ten, kur mirtis ir vargas. Sušalę, peralkę drebėjo apkasuose, prisiglaudę prie kulkosvaidžių lauke laisvės auštant“... — baigė karo invalidas.

Kai kam gal bus ir nesuprantama, kodėl čia paminėjau šį faktą. Visi žinome, kad žodžiais mes daug ryžtamės nudirbti, tačiau darbais gal ir per mažai tepasirodome. Ypatingai besimokančioji jaunuomenė turėtų daugiau kreipti dėmesio ne į gražius žodžius, bet į darbus. Juk ateis, pagaliau, laikas, kada spalio 9 d. namų nebepuoš trispalvė, perrišta juodu kaspiniu. Minimam žygiui reikia iš anksto rengtis. O rengtis moksleiviai gali, nes kiekvienoje gimnazijoje yra karinio parengimo pamokos. Tačiau, gaila, kad ne visi tinkamai supranta karinio parengimo reikšmę. Skaudžiausia, kad net aukštesniųjų klasių kai kurie mokiniai jo vengia. Moksleiviai turi būti pavyzdžiu visiems, turi ne tik patys su pasiaukojimu tas pareigas atlikti, bet, parvažiavę į tėviškes, visur skiepyti tą dvasią, kuri mums taip reikalinga. Per daug mes sumaterialėjome, kad net gimnazijų sienose ta dvasia pasireiškia. Nėra to jaunatviško entuziazmo, tos pasiryžimo ugnies, kuri jungtų jaunimą į bendrą vienetą. Vos baigę gimnazijas, tuoj pradėdame rūpintis valdiškom vietom, stengiamės išibrauti į miestą, kiek begalėdami kratomės kaimo. Jau VI—VII-toj klasėj sėdėdami pradėdame svajoti apie viliojančias miesto saldybes ir kaimą vadiname purvinu kalėjimu, kuriame, girdi, žūnas mūsų talentas. Nesvarbu, kad mieste niekas nelaukia, gal tik skurdas, mes veržiamės į jį ir pasineriame tik ne idealų bangose, bet dvasinio sumenkėjimo jūroje. O

kaimas taip ištroškęs šviesos, su nekantrumu laukia apsišvietusio jaunuolio.

Žinoma, ne pas visus toji klaidingoji nuomonė vyrauja, tačiau, dvasinio tuštumo liga sergančių jaunuolių saujelė užkrečia ir kitus. O toji liga pavojinga ne tik ja sergantiems, bet ir visai tautai. Mums dar bus reikalingi karžygiai. Ne šiandien — ryt, tėvynė pareikalaus visų pasiaukojimo.

Lenkų kapralas ant Merkio upės tilto

Taigi šią skausmingą dieną minėdami pasižadėkime, kad visi pasiryžę rengsimės. Neleiskime pro pirštus karinio parengimo pamokų, bet su atsidėjimu jas lankykime, kad reikiant mokėtumėm vartoti ginklą. Baigus gimnazijas, tėvynė pakvies atlikti karinę prievolę, tenai mes dar daugiau išmoksime, karo vadovybė parengs mus savarankiškais tėvynės gynėjais. Čia mokykloje mes tik iš dalies pasirengiame, kad išmušus kovos valandai turėtumė nors dalį supratimo, kaip reikia elgtis kautynių lauke.

Eikime į tautą su P. Vaičiūno žodžiais::

„Bet svirną prikrovus puotaut dar ne laikas:
Dar esam be Vilniaus, be švenčių seklyčios.
Atminki, kad katedra Vilniuj vos laikos;
Nelipki iš kuoro — dar maldos seks vyčius“.

VI. Šalna

ŠIAULIUOSE SKLANDYTOJŲ BŪRELIS

Rugsėjo 30 d. prie amatų mokyklos įsisteigė sklandytojų būrelis, kuris iki pavasario tikisi įsigyti sklandytuvą. Būreliui pritaria visi mokyklos mokytojai, o aviacijos karininkai sutiko dėstyti pamokas apie aviaciją ir sklandymą. Steigiamajam susirinkime dalyvavo žinomas sklandytojas lt. Heidrikis. Mokyklos būrelis turi 6 klases sklandymo pilotų mokinių Sabaną.

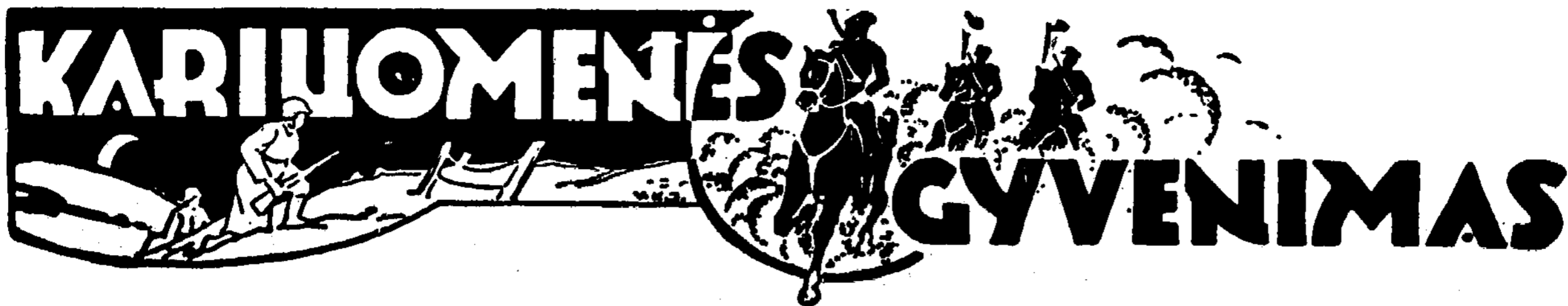
P. Plskis

STATYS SKLANDYTUVA

Ukmergės amatų vidurinės mokyklos mokinys Šalaviejus per vasaros atostogas Nidoje baigė sklandymo mokyklą C klasės piloto vardu.

Atvažiavęs į mokyklą, draugu padedamas, mano pastatyti sklandytuvą, su kuriuo supažindintų Ukmergės visuomenę su sklandymo sportu.

Kovotojas

GERIAUSIEJI MARGIEČIŲ ŠAULIAI

6 pėst. pulko liktinių viršilų ir puskarininkių ypatingieji šaudymo pratimai jau pasibaigė. Pirmą vietą laimėjo prityręs šaulys vyr. pusk. **Daugėla Stasys**, išmušdamas per aštuonis pratimus 718 taškų. Vyr. pusk. **Daugėla**, kaip geras šaulys, yra pasižymėjęs ne vien pulke. Dar kuomet būdavo kariuomenės sporto šventės, jis yra laimėjęs pirmą vietą ir gavęs gražią dovaną už gerą šaudymą.

Antrą vietą laimėjo vyr. pusk. **Vilimavičius Antanas**, išmušdamas 710 taškų. Vyr. pusk. **Vilimavičius** yra geras ir pastovus šaulys. Jis visą laiką ėjo pirmuoju, tikrai per paskutinius du pratimus vyr. pusk. **Daugėla** nugalėjo 8 taškais. Trečią vietą laimėjo vyr. pusk. **Davydonis**, išmušdamas 693 taškus.

Tenka pabrėžti, kad vyr. pusk. **Davydonis** ateity bus didžiausias konkurentas visiems, nes jam šiais metais buvo sunkesnės sąlygos.

LANKOME IDOMESNES VIETAS

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko mokomos kuopos vadovybė rengia kuopos ekskursijas į idomesnes Kauno ir apylinkės vietas.

Aplankėme nepaprastai idomią istorinę Pažaislio bažnyčią ir vienuolyną, labai vertingą savo meninėmis brangenybėmis. Vienuolės maloniai kariams aprodė bažnyčios vertingus paveikslus, tapytus garsių italų dailininkų, pirmųjų vienuolyno gyventojų kamandulių kuklius kapus, bažnyčios fundatorių Pacų liekanas, saulės laikrodį ir t. t. Vykstant kariams namo, vienuolės pavaišino gardžiais obuoliais.

Rugsėjo 30 d. popiet, stebindami Kauną puikiomis dainomis, nuvykome į Čiurlionies meno galeriją. Čia kuopos karininkai paaiškino kariams paveikslų prasmę ir vertingumą. Visi galerijos paveikslais buvo sužavėti ir patenkinti šia idomia ekskursija.

GRAŽUS DARBO VAISIAI

Paskiausiai 7 p. Ž. K. Butegeidžio pulko kareiviai baigė prizinį iš šautuvų šaudymą. Iš pulko geriausiai sušaudė 3 šaulių kuopa, sudarydama kuopos individų taškų skaičių 14,56 tašk. Atskiri asmenys geriausiai sušaudė tos pat kuopos: 1) eil. **Mickus Pranas**, išmušdamas — 105 taškus, 2) eil. **Zaleckas Jonas** — 99 taškus, 3) grand. **Ivaškevičius** — 98 taškus ir daugumas kitų šaulių išmušė per 90 taškų. Kiek nujauciama, vadovybė rengiasi už gražius darbus gražiai atsilyginti, t. y. pirmieji trys, tur būt, bus apdovanoti gerais laikrodžiais ir ženkliiais „geram šauliui“.

MIESTO VALDYBOS DOVANA

Apsistojus kariuomenei Tauragėje, nuo miesto per ½ km., ir tam atstume nesant plento nė grindinio, kariams šiek tiek būtų blogiau, o ypač atėjus šliapiam rudenii. Tai suprasdama Tauragės miesto v-ba paskiausiai griebėsi smarkaus darbo ir šiandien jau kareivinių link per 200 metrų praxesta gero ir minkšto grindinio, o ant upelio, kuris maždaug per vidurį teka, pastatytas brangus ir gražus tiltas. Yra vilties, kad netrukus naujas grindinys pasieks ir kareivinių rajoną.

San. pusk. **M. Grinius**

VISI I ŠAULIŲ EILES

Raitininkai (Merkinės valsč.). Šiame kaime prieš šešeris metus įsisteigė šaulių būrys. Tuomet jis mažai turėjo atsarginių savo eilėse, bet paskiausiai kiekvieną pavasarį ir rudenį, lyg tuos arus, išlydi ir pasitinka iš kariuomenės grįžusius. Šaulių būrys yra lyg laidas juos jungiantis su kariuomene. Dar nebuvusius jis supažindina su kariška tvarka ir tuom palengvina pirmus žingsnius kariškam gyvenime, o grįžusiems gera proga pasidalyti įgytomis žiniomis bei pagilinti jas. Šiandien mūsų būrys yra šaulių, tarnavusių įvairiose ginklų rūšyse, su kuriomis jie supažindina savo draugus.

Ir šiomis dienomis susilaukėme kelių atsarginių, kurie sustiprins mūsų eiles. Vienas jų, ats. j. pusk. **J. Gudukas**, jau būrio vado pareigose.

V. Gėlutis

GAMTA, ULONAI IR DAINOS

Gal nėra visoje Lietuvoje tokioje gražioje gamtos aplinkumoje kareivinių, kaip Alytuje ulonų kareivinės. Miškas, puikus medžiai, o su jais tarsi lenktyniuoja didingi kareivinių rūmai. Tarp medžių alėjos, takai, takeliai... vis aptvarkyti, apsodinti dekoratyviniais krūmais. Arba įvairūs gėlynai daro nepaprastą vaizdą šioms kareivinėms miško fone. Kas tik vyksta pro šias kareivines, visuomet akys nukrypsta jų link. O krūtinė pradeda banguoti kažin kaip lengviau, kilniau.

Ne mažesni išpūdį žiūrovuose sukelia ir šaunūs ulonai, pasipylę iš savojo gyvenamojo „parko“ į pulko aikštę ant miklių žirgų. Pargrižę kaimiečiai iš miesto visuomet stebisi ulonų miklumu, jų mokėjimu joti, valdyti žirgus.

Gyvendami poetiškoje aplinkumoje, ulonai labai pamėgę dainas. Ir plaukia jų dainų aidučiai per svajingą šilą ir Nemuno bangomis iki artimųjų kaimų, o ten jos taip laukiamos! Klausos jų dzūkaitės rūtų darželiuos, klausos ir bernuželiai būsimieji raiteliai, trokšdami kuo greičiausiai būti ten, kur dainos plaukia ir žirgai žvengia.

V. Gėlutis

ATSARGINIAI DAINAVOJ

Kiek teko pastebėti, Merkinės apylinkės atsarginiuose dar labai gyvi išpūdžiai iš kariuomenės gyvenimo dienų, o ypatingų išpūdžių visiems yra palikę poligonas. 1933 m. poligono dalyviai parsivežė į šią apylinkę poligono dainų. Susirenka būrelis atsarginių ir tuoj traukia: „čia eilėmis baltuoja palapinės, tarp jų visaip išmarginti takai“ arba „sudie, jaukioji palapinė, sudie, šileli mūsų ramus“. Šios jautriosios dainos net ašaras ištraukia kai kam. Jie ateina pas mane ir prašo, kad leisčiau nusirašyti tų dainų iš praeitų metų „Kario“ komplekto. Be to, prašo ir naujų „Kario“ nr. nr. pasiskaityti ir sako, kad ar „Kari“ paskaityti ar kareivinėse pabūti — tas pat.

V. Gėlutis

KARIAI — KAIMO KULTŪRINTOJAI

Vabalninko apylinkėj (Biržų apskr.) nėra nė vieno ūkininko, kuris neimtų jokio laikraščio. Kiti turi išsirašę net po kelius. Laikraščių išsiplatinimo nuopelnas tenka čia atostogaujantiems per Kalėdų ir Velykų šventes kariams, kurie savo namiškiamis išrašo visokių laikraščių ir tarp pažįstamųjų platina. Atsarginiai kariai mažiausiai turi išsirašę po tris — keturius laikraščius. Daugiausia šioje apylinkėje skaitomi „Karys“, „Jaunoji Karta“, „Kūno kultūra ir sveikata“ ir t. t.

J. Bijūnas

Teismo kronika

Š. m. sausio pradžioje saugumo policija gavo žinių, kad kažin koks asmuo, pasivadinęs Vilčinsku, šnipinėjęs lenkams ir dažnai vaikščiojęs tais reikalais į Kauną, kur išgyvenęs keletą dienų, o po to vėl grįžtas į lenkų pusę. Sekant šio nusikaltėlio pėdomis, buvo išaiškinta, kad asmuo, pasivadinęs Vilčinsku, yra žemių miestelio gyventojas Zelenkevičius Petras. Taip, š. m. balandžio 18 d., jis buvo pastebėtas Kernavėje ir to miestelio kapinėse sulaikytas. Per kratą pas sulaikytąjį rasta aviacijos karininkų ir kareivių grupės fotografija, keletas vyr. štabo spaudos ir švietimo skyriaus išleistų karo statutų, revolveris su šoviniais ir t. t. Kvočiamas Zelenkevičius pasisakė, kad 1933 m. buvo nuvykęs į Vilnių aplankyti savo giminių. Beeidamas per administracijos liniją, lenkų buvęs sulaikytas ir pasodintas 2 sav. į kalėjimą. K. O. P. brigadoje jam buvę pasiūlyta šnipinėti lenkų naudai, į ką jis atsakęs neigiamai. Tada ltn. Liaurentovskis jam pasiūlęs du keliu: jei nešnipinėsi — kalėjime supūsi, o jei sutiksi šnipinėti — poniškai gyvensi. Zelenkevičius pasirinkęs „ponišką gyvenimą“, nes jis kitokios išeities neberadęs. Po to jis gavęs 80 litų ir parvykęs į Lietuvą šeimos reikalų sutvarkyti. Po Kalėdų su žmona ir dukrele išvykęs į Vilnių. Ltn. Liaurentovskis jam davęs 100 litų ir liepęs vykti į Lietuvą pamedžioti žmonių, kurie sutiktų šnipinėti lenkams. Pirmiausia jis užsukęs pas savo pažįstamą gusarų muzikantą Malaiš-

ką ir nežymiai jam pasiūlęs užmegsti ryšius su lenkais. Bet Malaiška atsakęs jam, jog neverta su lenkais prasidėti, nes per juos Zelenkevičius galės pats pražūti ir savo šeimą pražudyti. Tuo pat reikalu užsukęs ir pas vyr. pusk. Gronskų, bet ir čia jis savo kaktą atsimušęs. Taip pat jis nieko negavęs ir iš aviacijos. Su liūdna mina jis grįžęs pas ltn. Liauren-tovskį ir jam išpasakojęs savo nesėkmingos kelionės įspū-džius. Zelenkevičius buvęs pamokytas ir vėl su instrukcijo-mis išsiųstas į Lietuvą. Šį kartą jam pavykę pasiskolinti iš pažįstamo kareivio kai kurių statutų, o kariškų žinių iš to ka-reivo jis vis dėlto negavęs. Tada jis pats sugalvojęs tokias žinias surašyti ir patiekti lenkams. Taip jis su ta medžiaga keliavęs pas lenkus, bet Kernavės kapinėse buvęs sulaikytas. Teismas, turėdamas galvoje bylos aplinkybes ir vyriausiojo štabo nuomonę dėl šių žinių svarbumo Lietuvos išoriniam sau-gumui, nusprendė Zelenkevičių Petrą nubausti 15 metų s. darbų kalėjimo ir atimti teises.

— 1932 m. rugsėjo 29 d. Bukonių bažnytkaimyje ant te-lefono stulpo rasta iškabinta raudona vėliava, o ant Ukmer-gės — Šėtos vieškelio — nupiautas telefono stulpas. Ieškant nusikaltėlių, pavyko išaiškinti tokias šios bylos aplinkybes. Pas tūlą Dargužių atėjęs Henrikas Pačepavičius ir pasakęs, kad naktį eisiąs iškabinti raudoną vėliavą. Prie to darbo kvietęs prisidėti ir Dargužį. Jis sutikęs ir naktį, apie 10—11 val., jie susitikę sutartoje vietoje. Su Pačepavičium buvęs ir Grincevičius. Dargužis, paėmęs iš Grincevičiaus raudoną vėliavą, įlipęs į stulpą ir ten ją iškabinęs. Tačiau linksmiems vyrams šis šposas atrodęs per mažas. Tai jie nutarę nupiau-ti telefono stulpą ir nukarpyti jo vielas. Kaip tarė, taip ir padarė. Tačiau šiais savo nakties žygiais neilgai tesidžiau-gė, nes policija juos sulaikė ir perdavė teismui. Rugsėjo 14 d. sprendimu Dargužis Jonas nubaustas 5 metais s. d. ka-lėjimo, Kazys Grincevičius išteisintas, o Pačepavičius, kaip psichiniai nenormalus, nepakaltintas. Taip pat šioje byloje buvo nubaustas 4 metais s. d. kalėjimo ir Panoterių valsč. gyventojas Juozas Bilis, laišku, raštu mokytojui šibailai Juo-zui, kurstęs prieš esamąją Lietuvos valdžią ir valdymo tvarką.

LFLS — K. Š. SVEIKATA 6:2 (2:1)

Rugsėjo 29 d. Kaune Lietuvos futbolo pirmenybėms žaidė LFLS su Kybartų šaulių „Sveikata“. Pirmojo rato rungtynės baigėsi netikėtai „Sveikatos“ naudai 2:0, o šį kartą ji turėjo pralaimėti net 2:6. Jos pralaimėjimą pateisinti iš dalies galima ir tuo, kad iš jos išstojo į kitus klubus keli geriausi žaidėjai. LFLS gi žaidė visa savo sudėtimi ir laimėjo pelnytai.

Šiomis rungtynėmis LFLS baigė pirmenybių rungtynes.

LGSF — Š. Š. KOVAS 3:1 (1:0)

Rugsėjo 30 d. 1933 m. futbolo meisteris šančių šaulių Kovas žaidė priešpaskutines pirmenybių rungtynes su LGSF, kurias nelauktai, bet pelnytai pralaimėjo 1:3. Nors Š. Š. Kovas žaidė be dviejų savo gerų puolėjų (sužeisti — Sabaliauskas ir Liutermoza), tačiau tai nėra didžiausia priežastis, nes vargu ir pilna sudėtimi atsilaukėtų prieš gerą LGSF puolimą. Pirmas brangus golas buvo įmuštas Dūdos 38 minutėj. Puslaikis praėjo kiek prie žymesnės LGSF persvaros.

Antram puslaiky 9 min. antrą golą įmušė vėl Dūda, bet dėl jo kilo didžiausias, pirmas pirmenybių istorijoje, triukšmas, į kurį turėjo įsikišti net policija. Mat, koviečiai šito golo nenorėjo įskaityti motyvuodami, kad jis buvo įmuštas iš auto ir nenorėjo tęsti rungtynių. Karšti Š. Š. Kovo šalininkai subėgo į aikštę (vienas pribėgęs prie teisėjo jam spyrė) ir demonstratyviai nusiteikę trukdė tęsti žaidimą. Iššauktas policijos būrys išvaikė susirinkusius triukšmadarius (smarkiausias areštavo). Kai tvarka buvo atstatyta, rungtynes tęsė toliau. 20-je min. Paulauskas, praėjęs visą gynimą, įvaro gražų garbės golą — 1:2. Vos porą minučių praėjus, Klimas įvaro trečią ir paskutinį rungtynių golą ir meisteris aikštę paliko skaudžiai pralaimėjęs. Aikštės būdelė įrengtas patefonas groja „Sunku gyventi...“.

KAS BUS FUTBOLŲ MEISTERIU?

Šiuo reikalu dabar susirūpinę visi futbolo mėgėjai, o ypač aktyvūs žaidėjai. Kad skaitytojas galėtų gerai orientuo-tis pirmenybių eigoje, norime nors trumpai apibrėžti keblią pirmenybių būseną.

Pirmiausia paduodame pirmenybių lentelę, kuri po ap-rašytų dviejų rungtynių žymiai pasikeitė:

1. LFLS	žaidė 11 rungt.	14 taškų	28:12 golų
2. Š. Š. Kovas	10	13	33:13
3. LGSF	10	13	24:18
4. MSK	9	10	23:13
5. KSS	10	10	22:28
6. K. Š. Sveikata	10	7	19:29

Iš lentelės matome, kad visas rungtynes baigė tik LFLS, kuri liko tik pirmenybių stebėtoju. Išskyrus MSK, visos ko-mandos turi po vienas rungtynes. Meisteriui Š. Š. Kovui liko sužaisti su MSK ir jeigu jis jas laimėtų, tai nepriklausomai, kaip kitos komandos sužaistų, taptų 1934 m. Lietuvos futbolo meisteriu. Su MSK rungtynės rimtos, nes ji neseniai su LGSF sužaidė lygiomis, kuri pajėgė nugalėti Š. Š. Kovą. Jei-gu gi Kovas su MSK sužaistų lygiomis, tai vienodai taškų turėtų su LFLS ir jeigu LFLS laimėtų prieš Sveikatą, tai ir su ja. Tuomet trys komandos turėtų po 14 taškų ir dėl pirmos ir antros vietos turėtų peržaisti. Na, pagaliau, Š. Š. Kovui pralaimėjus (visko gali būti) prieš MSK, su meisterio vardu tektų atsisveikinti ir dėl jo tuomet kovotų MSK, LFLS ir LGSF, o Š. Š. Kovas turėtų žaisti pereina-mąsias rungtynes su A kl. nugalėtoju „Tauru“. Bet tai tik teoretinės išvados, tikruma dar viską gali apversti aukšty-nkojom. Tad šių įdomių tikrovės įvykių visi laukia ir apie juos jau kitam „Kario“ nr. savo skaitytojus informuosim.

Klaipėdos KSS šiemet pirmenybėse nedominuoja. Jai dar liko rungtynės su MSK. Jeigu ji šias rungtynes ir laimė-tų, tai ir tuomet vargu turėtų kokios įtakos į Kauno koman-dų tarpusavio kovas. Kybartų šaulių Sveikata garantuotai užims paskutinę vietą. Ji dar turi vienas rungtynes, bet tai jos nuo „uodegos“ neišgelbės.

MAKABI — MSK 2:1 (1:0)

Spalių 1 d. tarp šių komandų buvo draugiškos revanšo rungtynės, nes prieš keletą dienų MSK suplikė Makabi net 6:1. Dabar dėl Makabi revanšas visai pelnytai pavyko. Dėl MSK garbės golą įmušė 28 m. Lingis po teisėjo Volodkos švil-puko, kuris šį kartą padarė porą stambių klaidų. Reikia pa-brėžti, kad Makabi dabar gerai susižaidusi komanda ir suge-ba LI komandoms sudaryti rimtų pavojų.

ŽAIBO TURNYRAS KLAIPĖDOJE

Rugsėjo 30 d. buvo tradicinis žaibo turnyras, kuris papras-tai būdavo liepos mėn. Šiemet buvo nukeltas į rudenį. Rung-tasi dėl Molkoncentra taurės. Dalyvavo ap. lygos ir A klasės komandos. Žaidimo laikas 2×15 min., o finale 2×30 minučių.

Pirmoje poroje susitiko Šaulys su Spielvereinigung II ko-manda. Nugalėtoju išėjo Šaulys, laimėdamas 1:0 (0:0). Antra pora Bar-Kochba — Seminarija. Laimėjo Seminarija 2:1. Tre-čioje poroje tarp Freyos — VFR ir Seestern (Jūros žvaigždės), nugalėtoju išėjo pirmoji, sumušusi paskutinįją net 4:0. Be to, šiose dviejose paskutinėse porose nulaužtos buvo dviem žai-dėjams kojos. Ketvirtoje poroje susitiko kandidatas į Klaipėdos krašto nugalėtojus SCM II (Sporto Klubas Klaipėda II) su Spiel-vereinigung I komanda, kuri pernai žaidė LL klasėje. Čia lai-mėjo vos 1:0 Spielvereinigungo I komanda, įmušusi golą an-trame puslaikyje.

Pusfinaliuose susitiko Šaulys — Seminarija ir Spielverei-nigung I — Freya — VFR. Pirmame lengvai laimėjo Šaulys 3:0 (2:0) ir antrame Spielvereinigung I, taip pat aukštu rezul-tatu 4:0 (2:0).

Finale Šaulys ir Spielvereinigungas. Spielvereinigung, būda-ma apygardos lygos klasės favoritu, gavo A klasės priešą. Jau pačioje pradžioje smarkiai Šaulys prispaustas. Pirmame puslai-kyje įkrito du golai į Šaulio vartus, kurių vienas iš gryno už-nugario (abseito). Antrame puslaikyje Spielvereinigung įmušė dar 3 golus ir bendru rezultatu 5:0 laimėjo Molkoncentro taure.

Dėl trečios ir ketvirtos vietos rungtynės Freya — VFR su Seminarija. Laimėjo Freya — VFR 3:0.

Jonas Misiūnas

L. ŠAULIŲ S-GA ATIDARO SAVO TEATRA

Prieš trejetą metų buvo įsteigta L. Š. S-gos eksperimentinė dramos studija, kuri valstybės teatro artisto p. Vlado Fedoto-Sipavičiaus vadovaujama ieškojo scenos mene naujų linijų ir formų. Šito naujo teatro vyriausias tikslas — būti suprantamam ir prieinamam mūsų liaudžiai, atseit, mūsų kaimui, todėl ir teatro repertuaras sudaromas iš parinktų lietuvių rašytojų, patriotizmą žadinančių veikalų. Teatras pasitenkina kukliais techniškais reikalavimais ir lengvai galės gastroliuoti po provinciją ir mūsų kariuomenės dalis.

Be paties teatro direktoriaus p. Vl. Fedoto - Sipavičiaus, studijoje dėstė ir kiti valstybės teatro aristai H. Kačinskas, Jučinevičius, Juršys, Siparis, Žalinkevičaitė - Kačinskienė ir Fedotovienė - Sipavičienė.

Spalių 15 d. valstybės teatre bus parodytas pirmas eksperimentas ir tuo pačiu atidaromas šaulių teatras. Statoma du veikalai: Žemaitės inscenizuotas „Rudens Vakarai“ ir Šatrijos Raganos „Irkos Tragedija“. Pirmas veikalas primena „Aušros“ laikų gadyne, antras psichologiniai — pedagoginio turinio. „Rudens Vakarai“ dekoracijas rengia dailininkas Vilimas, „Irkos Tragedijai“ dailin. Norkus; muziką rašo kompozitorius Kuprevičius. Kalbą prižiūrėti ir taisyti maloniai sutiko prof. Salys.

Reikia pažymėti, kad teatras niekeno nesupsidijojamas, o verčiasi savo lėšomis ir jėgomis.

Balys B—tas

ŠAULIAI PRIE NAMŲ STATYBOS

Rugsėjo 29 d. buvo Kaišiadorių šaulių būrio narių susirinkimas. Be visų kitų reikalų, svarstytas šaulių namų statymo reikalas. Namų projektą parengė šaulys apskr. technikas p. Škudziņskas. Namų statymui visi ovacingai pritarė. Būrio nariai vieni apsidėjo nuolatiniu mokesčiu namų statymo naudai, kiti kartinėmis aukomis.

Namų fondo lėšas sudarys: aukos, pašalpos, rinkliavos, paskolos ir t. t.

Šaulių namai sulenkintame Trakų krašte bus tikras kultūros židinys, skleidžias tautišką ir kultūrinį darbą ir susipratimą. Čia bus įrengta speciali salė, kurios Kaišiadoriaus trūksta. Be to, bus skaitykla, klubas, krautuvė, rinktinės ir būrio štabai ir t. t.

Nutarta kreiptis į geležinkelių vadovybę, kad ji leistų namus pastatyti miesto centre netoli stoties. Šį leidimą tikimasi gauti.

Į namų statymo komitetą pakviesti: apskr. k-tas plk. ltn. Žutautas, apskr. v-kas p. Merkys, urėdai Mičiulis ir Malvičcas, p. Škudziņskas, banko dir. Jakutis ir t. t.

Taip pat nutarta savame sklype įrengti tinkamą sporto aikštę.

J. Marma

DIDELI ŠAULIŲ MANEVRAI

Rugsėjo 30 d. ties šunelės vnk. (5 km nuo Zarasų) buvo dideli šaulių manevrai. Manevruose dalyvavo Utenos ir Zarasų rinktinių šauliai. Zarasiškiai buvo įsitvirtinę, o uteniškiai puolė. „Kautynėse“ dalyvavo visos ginkluotos ir sanitarinės šaulių dalys. Manevrams vadovavo ir klaidas taisė atvykę iš vyr. šaulių štabo V. Daudzvardas. Manevrai puikiai pasisekė!

J. Šiožinių Šiožn.

ATRASTOS SENOVĖS KARIŲ KAPINĖS

Mikytų kaimo (Lekėčių vl., Šakių apskr.) laukuose, prie Nemuno, „Narte“ randama daug senovės kovų laikų kavalerijos karių liekanų. Iškasama iš žemės daug arklių griaučių, kilpsaičių, kamanų, metalinių liekanų, pentinų ir, aplanai, daug metalinių kavalerijos papuošalų ir įrankių. Iškasama net visi arklio griaučiai ir jo pabalnojimas, nes tvarkingoje vietoje metaliniai įrankiai ir papuošalai išlikę sveiki. Spėjama, kad čia yra senovės kovų kavalerijos karių kapai. Šią vietą vertėtų ištirti ir neduoti pražūti praeities medžiagai. Juozas Astrauskas

ESTIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS LAIDAVIMAS

Estų karo mokslų žurnalas „Sōdur“ rūpinasi Estijos būseną. Sunku pasitikėti Tautų Sąjunga ir nusiginklavimo konferencija. Didelės valstybės rodo grobuoniškus norus, didesnės valstybės tyko paglemžti mažasias. Estijos nepriklausomybę gali garantuoti pasirengimas atremti priešų puolimą ir Pabaltijo valstybių bendradarbiavimas. Deja, Švedija ir Suomija dar neįsitikinusios tokio bendradarbiavimo reikalingumu. Jei jos būtų prisidėjusios, tai Šiaurės Europoj susidarytų valstybių grupė su 22.000.000 gyventojų. Tai būtų pakankamai žymi ir stipri jėga Europos politiniame gyvenime. Kol to neįvyko, tenka pasitenkinti Estijos, Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimu.

ESTIJOS ATSARGOS KARININKAI

„Sōdur“ žurnale paskelbti įdomūs anketos duomenys, 1930 — 1932 m. karo mokyklos aspirantai anketos lapuose turėjo atsakyti į eilę klausimų. Jų tarpe buvo vienas itin svarbus: „kodėl tamsta nori būti atsargos karininku?“ Tik 10,7% aspirantų atsakė, jog jie nori likti atsargos karininkais, kad per karą būtų naudingi tėvynei. 33,6% aspirantų, baigusiuju aukštesniais mokyklais, stojo į aspirantus, kad lengviau išeitų būtinąją tarnybą. Dabar estai rūpinasi, kad mokykla ir šeima įskiepytų jaunimui daugiau pasiryžimo kovoti ir dirbti. Aspirantai mokomi 9 mėn., mažokai tenka jiems praktiškai vadovauti būriui. Žurnale reiškiamas pageidavimas, kad į valstybės tarnybą būtų primami tik sėkmingai baigę karo mokyklos aspirantų skyrių jaunuoliai.

MOKOMASIS KULKOSVAIDIS

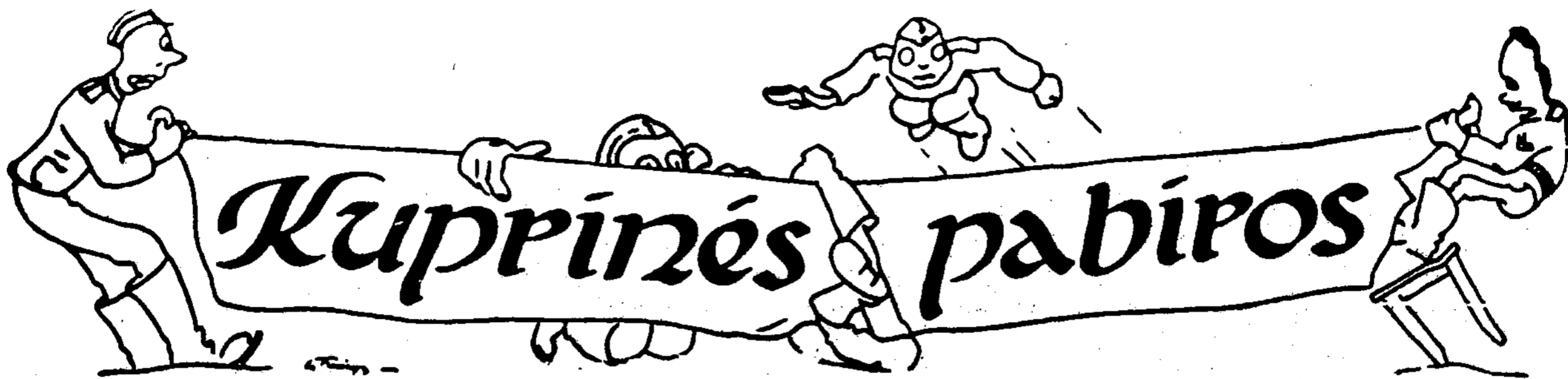
„Mūsų Žinyne“ (Nr. 115) įdėti paveikslukai ir aprašytas naujas Tarybų Respublikų Sąjungos kariuomenės išradėjo Bliumo padirbtas kulkosvaidis. Tai nesudėtingas ginklas, kuris turi 44 dalis, tuo tarpu vokiečių Henel'io firmos panašus kulkosvaidis turi 230 dalių. Naujas mokomasis kulkosvaidis turi kalibrą 5, 6 mm, sveria 4, 3 kg, šaudymo greitis 500 — 600 šūvių per minutę, šovinyne telpa 39 šoviniai, vamzdžio ilgis 640 mm. Šaudymo tolis: šaudant paprastais šoviniais 50—100 m, pagerintais šoviniais — 200 m. Kulkosvaidis gali būti įrengtas ant sunk. Maksimo kulkosvaidžio stovo, arba vartojamas kaip lengvasis kulkosvaidis.

PRANCŪZŲ DRAGŪNAI

Prancūzų kariuomenės dragūnai neturi arklių. Kavalerijos divizija turi vieną „vežamųjų“ dragūnų pulką, kuris tikrai vežamas visur išvažiuojamomis vikšrinėmis mašinomis (du batalionai) ir puskroviniais automobiliais (vienas batalionas). Viename batalione būna trys šaulių eskadronai ir vienas eskadronas kulkosvaidžių ir lydimųjų artilerijos pabūklų. Pulko ugnies jėga rimta ir stipri. Pulkas turi 108 lengv., 48 sunk. ir 18 ženitinių kulkosvaidžių, 3 patrankas 37 mm ir 6 mortyras. „Mūsų Žinyne“ rašo, kad toks pulkas per parą gali nuvažiuoti 80 — 100 km. Išsodinti iš automobilių ir vikšrinių mašinų dragūnai veikia kaip pėstininkai. Kautynėse juos remia tankai ir artilerija. Dragūnų pulkui duodami tokie pat uždaviniai kaip ir paprastam pėstininkų pulkui, nors dragūnų pulkas turi mažiau karių.

MOTORIZUOTA VIRTUVĖ

Įvairiuose kraštuose vis labiau ir labiau motorizuojama kariuomenė. Tankai, tanketės, šarvuočiai, trauktuvai (traktoriai), vikšriniai automobiliai, pėstininkams vežti, štai naujoviškos motorizuotos kariuomenės kautynių ir susisiekimo priemonės. Nepamiršta ir lauko virtuvių. Virėjams su savo „mortyromis“ irgi reikia neatsilikti nuo kariuomenės dalių. Kas buvo kare, tas gerai žino, kaip branginama ir mėgstama kareivių kuopos lauko virtuvė. Taigi ir virtuvė jau motorizuota. Automobilio priešakyje padaryta sėdynė šoferiui ir maisto produktų dėžė, užpakalyje — katilas valgiui gaminti. Automobilio viduryje įrengta patogiai būdelė virėjui, kuris gali virti sriubą auto-virtuvei važiuojant. Naktį katilas apšviečiamas elektra. Žodžiu, lauko virtuvė įrengta su visais patogumais.

Kada šautuvas verkia

(pasaka - baladė)

I

Šautuvėli, tu dailus,
Tavo vamzdis toks gilus...
Pasakyki, man meilyti —
Kaip tas vamzdis išvalyti?...
Virvutė, o gal škurliu —
Kuo valyti aš galiu?..

II

Velnias slėpėsi vamzdy —
Tarė kariui: — ar girdi,
Kam tas šautuvas valyti,
Kad pabus jisai ir šitaip!..
Piramidėn drąsiai dėk
Ir kur nori laisvas bėk!

III

Kaip kareiviui velnias tarė,
Taip kareivis ir padarė —
Šautuvėlio neišvalęs.
Pasišalino į šalį...
Šautuvėlis tuo kartu
Ėmė verkti: ū-tū-tū...
IV

Vos susidrumstė tyla —
Tuoju atėjo viršila:
— Šautuvėli, kas čia, kas?..
— Tamsta, nevalytas aš!
— Kas gi tamstos neišvalė?
— Gi eilinis Jonas Galis!

V

Tarė viršila: — Galy,
Ar valyti negali?..
Prašom biškį pamėginti,
Pamėginus „padžiovinti“, —
Šautuvėlis neraudos
Jei valysi visados!..
VI

Ir nuliūdo Jonas Galis,
Kareivėlis jaunas, žalias...
Kad sugundė jį šėtonas —
Gavo bausmę nemalonią...
Gavo vyras valandų —
Ir juokinga, ir griaudu!..
VII

Bėgo laikas. Jonas Galis
Šautuvėlį puikiai valė.
Ir į gundimus šėtono
Nežiūrėjo mūsų Jonas...
Už tai šautuvas jo tik žėri —
Visos kareivinės gėris!..
Jon. Šložmys

Rytą

Tyli aikštė ir rajonas,
Kareivinės snaudžia,
Miega Vyta, Stepa, Jonas...
Mintys sapną audžia.

Juokias gėlės margo daržo,
Skleidžia kvapą tyra,
Nuo šakų svyrūno beržo
Šaltos rasos byra.

Spinduliai per lango skylę
Bangomis srovena —
Kaktas žandus apipylė
Antakius kutena.

O ant sienos, lyg užklydę,
Žaidžia po lentyną,
Kai aplieja piramidę
Dega uoksas, spyna...
Plėčiai keliasi krūtinėj,
Traukia orą rytą —
Gardžiai migdo kareivinės
Kari — jauną vyrą.

Staiga plyšo oras ryto
Sumaišydams tylą —
Po garsų skardaus trimito
Kareivėliai kyla.

Juda, kruta, bata mauja,
Patalynę taiso,
Krečia šposus ir juokauja —
Nieko sau nepaiso.

Vandenėlį taško šalta,
Mulu kaktą trina, —
Smagu turint nosį balta,
Veidą švarų, gryną.

Paskui žiūri, kaip milinė,
Ar tvarkoj kuprinė?
Taipgi kelnės, palaidinė
Ar neprasitrynė?

Apsirengę, apsiruošę,
Apsitvarkę viską:
Kaip ponaičiai pasipuošę —
Batai žvilga, tviska.

Surikiuoja kuopa, būri,
Tartum mūro sieną,
Vaikšto kadrą ieško, žiūri
Daiktėlį kiekvieną.

Bėga greit į kitą vietą,
Eilėmis sustoja;
Dreba smėlis, žemė kieta
Kai paduoda koją.

Kai pavaikšto ir apšyla,
Nors ankstus dar rytas,
Nuostabiai staiga sukyla
Geras apetitas.

Traukia kavą balta, juoda,
Sviestu tepa riekę,
Tą išmaukęs — kitą puoda,
Taip kelis išpliekia.

Kojo kojom ilgos gretos
Manevruoti traukia,
Iš krūtinės sutartinės
Skambios gaidos plaukia.

J. Velička

LIETUVIŠKAS AENEKDOTAS

Okupacijos metu atėjęs pas vieną ūkininką vokiečių kareivis paprašė kiaušinių. Šeimininkė nesuprato vokiškai ir vietoj kiaušinių atnešė jam bulvių. Kareivis kratė galva norėdamas pasakyti, kad ne.

Tada šeimininkė atnešė svogūnų. Kareivis vėl kratė galvą. Bet veltui. Tada vokiečiai, matydami, kad neatneš ko jis prašo, pasiėmė kreidos, apsibrėžė pailgą ratuką ant grindų ir atsitūpęs pradėjo kudakuoti.

Tuomet tik suprato jį šeimininkė.

Ptr. B. Akinis

NEBAIGTAS SAPNAS

Eil. Tupikas: Šiandien gavau iš namų 15 litų...
Eil. Mazgas: Tai atiduok, broliuk 5 litus, kuriuos anąkart tau paskolinau!

Eil. Tupikas: Palauk, palauk, leisk baigt pasakot visą sapną!..
GILTINĖ I AKIS PAŽVELGĖ

GILTINĖ I AKIS PAŽVELGĖ

Lukštas: Sakai, Jupa, tau giltinė i akis pažvelgė?

Jupa: Pažvelgė!

Lukštas: Kada?.. Kur?..

Jupa: Kariuomenėje, laikant egzaminus sanitarijos puskarininkio laipsniui igyti. (iš)

PATOGIAUSIAS LAIKAS

Mokytojas: — Kada patogiausias laikas rinkti abuolius.

Mokinys: — Ogi kai sargo šuo prižištas, arba kai sodininkas miega.

TRŪKUMŲ NURODYTOJAS

— Jaunas kareivi Pempe, kaip pavadintum tą žmogų, kuris nurodo kitų trūkumus? — klausia būrininkas vieno naujoko.

— Tai... tai... jūs, tamsta būrininke!

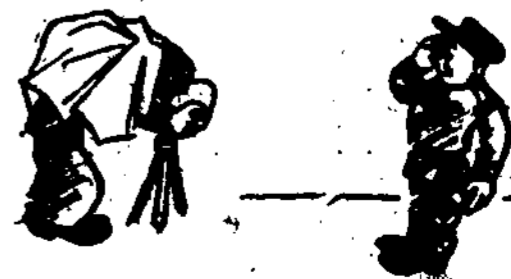
NEŽINAU

— Žinai, Juozuk, vakar buvau pas dantų gydytoją, — giriasi antro skyriaus mokinys, Petrukas, savo draugui.

— O dantį dar tebeskauda?

— Nežinau... gydytojas jį sau pasilik.

Jo-Žė

Kariuomenės leidiniai

MŪSŲ ŽINYNAS, XXVII t. Nr. 115

Jo turinys toks: A. Merkelis. Respublikos Prezidento A. Smetonos 60 metų sukaktuvės; Maršalas von Hindenburg'as; Int. mjr. Šliogeris. Prancūzų divizijos aprūpinimas maistu ir pašaru per karą; Art. mjr. Soročkinas. Kelios mintys dėl artilerijos rengiamojo šaudymo; Atstumų sprendimas iš akies kitose kariuomenėse; Paulius Šležas. Mindaugas Lietuvos karalius Kitų valstybių kariuomenės! Kritika ir bibliografija.

Ltn. Mikėnas. AVIACIJOS VARIKLIAI

Šioje knygutėje autorius gana plačiai ir aiškiai, vaizduodamas paveikslais, supažindina su įvairiais aviacijos varikliais, jų mechanizmu, darbu ir priežiūra. Visas turinys suskirstytas taip: šiliminiai varikliai, vėsinimas, variklinis kuras, karbiuracija, tepimas, uždegimas.

Knygelę išleido vyr. št. spaudos ir švietimo skyrius.

Naujieji leidiniai

Agr. J. Strazdas. GAMINK ATSARGAI

Tuo vardu yra pavadintas vadovėlis, kuriame nurodoma, kaip konservuoti uogos, vaisiai, daržovės ir grybai ir kaip gaminti saldieji valgiai. Vadovėly labai aiškiai ir tvarkingai viskas suskirstyta, todėl lengva naudotis. Ypač visą darbą bei mokėjimą labai daug palengvina vykusios ir tiksliai parinktos iliustracijos.

Vadovėly keturi skyriai, kuriuose duodami šie dalykai: maisto produktų išlaikymas ir jų mitybinė vertė; priemonės gaminti produktus atsargai; produktų kokybė, jų parinkimas ir paruošimas šviežius išlaikyti; konservavimo darbų aprašymas; paruošiamieji darbai; konservuojamų produktų sterilizacija; atsargai paruoštų produktų išlaikymas ir jų sunaudojimas; vaisių konservavimas; uogienų gamyba; vaisių sulčių gamyba; vaisių drebučiai; saldūs valgiai; padažai; cukrinis užpilas; kremai; įvairūs ledų valgiai; palaidiniai; pudingai; ryžių valgiai; pyragaičiai ir biskvitai; tortai; blynai; įvairūs saldūs valgiai; daržovių konservavimas; grybai.

Vadovėlio kaina 2 lt.

ŽIDINYS 8—9 nr.

Jo turinys toks: J. E. Respublikos Prezidentas A. Smetona. Tautos vienybė — A. Smetonos publicistikos vedamoji mintis, G. Skrupskelis. Stilius kultūra, J. Ambrazevičius. Ateities paveikslas, Bern. Brazdžionis. Akademinius mokslo metus pradėdant, Prof. Dr. M. Roemeris. Jogaila, Ignas Jonynas. „Sekančios“... derybos su lenkais vėl nutrūko, A. Vienuolis. Ten, kur popiežiai gyveno, A. Vaičiulaitis. Slaptasis sodas, G. K. Chesterton. A. a. prof. Juozas Naujalis, V. Žadeika. Lietuvių tautos keliai, J. Tomkus. Kaip jėzuitai įsikūrė Kaune, K. Lerkis š. J. 15 metų kultūrinėje Lietuvos tarnyboj, prof. St. Šalkauskis. Apžvalga. Knygos ir žurnalai.

Ig. Malinauskas ir J. Talmantas. LIETUVIŲ KALBOS GRAMATIKA PRATIMAI

Ši gramatika parašyta pagal šv. ministerijos programą ir skiriama V-jam ir VI-jam pradžios mokyklos skyriui (ir II-jai gimnazijos klasei). Išleido šv. Kazimiero dr-ja 1934 m. Kaina 1,50 lt.

Zigmantas Kuzmickis. LIETUVIŲ LITERATŪRA V d. XX AMŽIUS

Vadovėlis skiriamas aukšt. mokykloms. Čia duodama: Lietuvos kovos dėl spaudos ir jų laimėjimas. Pirmieji lietuviški laikraščiai Didžiojoje Lietuvoje. Petras Vileišis. Jonas Biliūnas. Draugija. Kun. Al. Dambrauskas (A. Jakštas). Viltis. Antanas Smetona. Vaižgantas (kun. Juozas Tumas). Vincas Krėvė Mickevičius. A. Vienuolis (Antanas Žukauskas). XX amž. Mažoji Lietuva. Vydūnas (Vilius Storastas). Bendra naujausiosios literatūros apžvalga. Liudas Gira. Ignas Šeinius (Jurkūnas). Jurgis Savickis. Putinas (Vincas Mykolaitis). Petras Vaičiūnas. Bendra moderniškiosios lietuvių literatūros apžvalga.

Išleido „Sakalo“ b-vė. 1934 m. Kaina 5 lt.

DAINUOKIT, JAUNIEJI. Parengė D. Andriulis

Šiame dainų rinkinyje yra 16-os dainų tekstas su gaidomis. Prie kiekvienos dainelės yra dar iliustracija, vaizduojanti dainos turinį. Dainos tokios: Į Vilnių. Jūra. Rudenėlis. O-čia-čia. Gandras. Snaigės. Ant kalnelių. Žiema. Varnėnams. Pavasario dienos. Trū-rū-rū. Piemuo. Motinėlei. Šiurpus vėjelis. Birutės kalnas. Mūsų tėvynė.

Zigmantas Kuzmickis. LIETUVIŲ SKAITYMAI

Knyga susilaukė jau antrosios laidos. Ji skiriama viduriniojioms ir aukštesniojioms mokykloms. Knygos tekstas iliustruotas ir svarbiausiai daug kirčiuotų straipsnių. Kirčiavo Dr. Pr. Skardžius. Išleido „Sakalo“ b-vė 1934 m. Kaina 5 litai.

ČIGONŲ SERENADA

4 mišr. balsams ir solo tenorui. Muz. Vl. Paulausko. Autoriaus leidinys. Panevėžys, 1934 m. Kaina 1,50 lt.

SUKRUSKIME

Vienkartinis leidinys. Išleido lietuvių prekybininkų, pramonininkų ir amatininkų sąjungos Alytaus skyriaus valdyba. Čia randame tokius straipsnius: Sukruskime. Atletuvinkim ir miestą. Lietuviai verslininkai seniau ir tautinis atgimimas. Ekonominio susipratimo reikalas. Apie mūsų moterų pareigas. Mūsų nepaslankumo versle priežastys. Mokykime savo vaikus amato. Kaimo santykiai su miestu. Sveiko kūno visos dalys sveikos. Ką turi žinoti gera šeimininkė. Neatsilikim nuo gyvenimo — būkim pažangūs ir vieningi. Daugiau pagarbos sau ir savo darbui. Miestų ir kaimų statyba. Yra ir daugiau smulkesnių aktualių straipsnių, kuriuose keliami rūpimi ir svarbūs mums dalykai.

LIETUVIŠKOJI ENCIKLOPEDIJA III t. IV ir V sąs.

IV sąs. aiškinami žodžiai nuo *Bell* ligi *Benserade*, V sąs. — nuo *Benshausen* ligi *Bernini*. Plačiau aprašyta *Bermon-tiada*.

E. Dargytė. DARŽOVIŲ VALGIAI

Čia aprašytos 22 daržovių rūšys ir nurodyta, kaip iš jų gaminami sveiki, skanūs ir visoki valgiai. Knygelė iliustruota. Geras vadovėlis šeimininkėms. Išleido Žemės ūkio Rūmai. 1934 m.

Stasys Bujokas. GALVIJŲ VEISIMO PAGRINDAI

Knygutė rekomenduotina visiems ūkininkams.

Ir vėl puskarininkiai lakūnai

(Vyr. Žin. Nr. 426 eil. 2934).

Lapkričio mėn. 2—3 d. d. bus priimami į aviacijos puskarininkių-lakūnų ir mechanikų mokyklos lakūnų skyrių mokiniai-kandidatai.

Kandidatais bus priimami jaunuoliai 18—21 m. amžiaus, baigę ne mažiau, kaip 4 klases bendro mokslinio mokyklos, sveikatos atžvilgiu tinkami rikiuotėn, teismo nebausti, neteisiami, netardomi. Pirmenybė bus teikiama baigusiesiems aukštesniąją mokyklą ar teoretiškai bei praktiškai susipažinusiems su technikos mokslais bei darbais.

Asmenys, norį į tą mokyklą stoti, turi prašymus paduoti savo apskrities komendantui *ligi spalio mėn. 20 d.* Prie prašymo reikia pridėti:

a) mokslo cenzo dokumentą arba jo notarialinį nuorašą, gi mokslus ėję užsienio mokyklose, dar ir švietimo ministerijos pažymėjimą, nustatantį jų mokslo cenzo prilyginimą atitinkamai Lietuvos mokyklai;

b) gimimo metriką arba notarialinį jos nuorašą;

c) savo ranka rašytą curriculum vitae (gyvenimo bėgį);

d) valsčiaus (miesto) savivaldybės arba policijos patvirtintą tėvų arba globėjų raštišką leidimą stoti į aviacijos puskarininkių mokyklą;

e) savo ranka surašytas nustatyto pavyzdžio kandidato žinias;

f) į kariuomenę šį rudenį priimtieji, tačiau dar neišsiųstieji naujokai naujokų ėmimo komisijos duotą priėmimo liudijimą; gi dirbę kuriuos nors technikos darbus ir apie tai atitinkamą pažymėjimą.

Kaip prašymai, taip ir kiti reikalai žyminiu mokesčiu neapmokami.

Mokslas aviacijoje ir privalomoji karo tarnyba truks 3 metus. Per tą laiką mokiniai atliks karinę prievolę ir gaus nemokamai kariūnams nustatytą išlaikymą. Išėję mokyklos kursą, išlaikę egzaminus ir atlikę nustatytą praktiką, gaus II rango karo lakūno vardą ir puskarininkio laipsnį. Gi mokiniai, baigę aukštąsias mokyklas, išbuvę minėtoje mokykloje 1 metus, galės būti siunčiami karo mokyklon aviacijos karininkais rengtis. Netinką lakūnų mokyklon, galės likti savanoriais atitarnauti karo prievolę aviacijoje.

Smulkesnių žinių galima gauti valsčių valdybose ir komendantūrose. Taip pat galima gauti prašymų ir kit. pavyzdžių.

J. Marma

Vytauto Didžiojo muziejaus statyba

LAISVĖS VARPAS ŠIAIS METAIS JAU SUSKAMBĖS IŠ VYTAUTO DIDŽIOJO MUZIEJAUS BOKŠTO

Netrukus bus pradėtas griauti senasis medinis Karo muziejaus pastatas. Drauge su juo bus nugriautas ir senasis bokštas, o Laisvės Varpas su laikrodžiu ir varpų muzika bus perkelti į Vytauto Didž. muziejaus bokštą. Karo butų skyriaus rūpesniu senąjį pastatą ir bokštą norima nugriauti iki š. m. lapkričio mėn. pradžios. Taigi iki to laiko tikimasi suspėti perkelti varpus ir laikrodį į naująjį bokštą. Varpų ir laikrodžio perkėlimo darbus vadovaus Vytauto Didžiojo muziejaus statybos techniškoji priežiūra, kurios nuomone Laisvės Varpas pirmą kartą sugaus iš naujojo bokšto dar šiais metais per kariuomenės šventę lapkričio m. 23 d. Tą pat dieną sukanka ir keturi metai nuo dienos Vytauto Didžiojo muziejaus kertinio akmens pašventinimo.

NETRUKUS BUS NUGRIAUTAS SENAS MEDINIS MUZIEJAUS PASTATAS

Karo muziejus iki šiol buvo senamę buv. rusų kareivinių trobesy. Bet dabar, kada šalia jo išaugo visuomenės aukomis ir vyriausybės pašalpa remiami Vytauto Didžiojo muziejaus rūmai, Karo muziejus persikelia į naujai įrengtas jam patalpas. Jau iš senojo medinio pastato išnešti visi eksponatai ir jis šiomis dienomis karo butų skyriaus rūpesniu pradėdamas griauti.

Vytauto Didžiojo muziejaus rūmuose Karo muziejus savo eksponatus laikinai sudėjo didžioje salėje, bet publikos lankymui dar negreit jie bus išstatyti, nes tuo tarpu Karo muziejaus eksponatams galutinai išdėstyti naujuose rūmuose per mažai patalpų įrengta. Karo muziejaus vadovybė paprašė V. D. komitetą pirmoje eilėje baigti jam numatytas patalpas, kad greičiau galėtų išdėstyti savo eksponatus publikai lankyti. Kaip greit Vytauto Didžiojo komitetas suspės karo muziejaus pageidavimus patenkinti, priklausys ne tik nuo jo, bet ir nuo valdininkų ir visuomenės duosnumo, tariant, nuo to, kaip valdininkai ir visuomenė greitai ir gausiai atsilieps į komiteto pakvietimą aukoti Vytauto Didžiojo muziejaus statybai.

VYTAUTO DIDŽ. MUZIEJAUS STATYBA

Vytauto Didžiojo komitetas apmokėti Vytauto Didžiojo muziejaus statybos darbams šiais metais gavo iš vyriausybės 300.000 lt. Galutinam muziejaus baigimui dar komitetui trūko 300.000 lt. Šiai sumai sudaryti komitetas paprašė visuomenės aukų ir jas surinkti pakvietė savo skyrius. Be to, pakvietė skyrius surengti ir pramogų, kurių pelnas eitų muziejaus statybai. Komiteto skyriai šį darbą jau pradėjo vykdyti ir iki šiol padarė rinkliavas ir atsiuntė pinigų šie komiteto skyriai: Žeimelio — 12,45 lt., Kražių — 100 lt., Zapyškio — 49,42 lt., Seinų — 241,40 lt., Šaukėnų — 361,80 lt., Palangos — 116,50 lt., Radviliškio — 33 lt., Sėdos — 50,17 lt., Kriaunų — 9,90 lt., Paežerėlių — 22,27 lt., Jurbarko — 92,20 lt., Birštono — 34,55 lt., Pašušvio — 52,07 lt., Vaškų — 31,35 lt., Skapiškio — 41,40 lt., Keturvalakių — 22,20 lt. ir Šeduvos — 19,45 lt.

Kituose komiteto skyriuose vyksta parengiamieji darbai talkai vykdyti.

Vytauto Didžiojo komitetas tikisi, kad visi skyriai paskubės atlikti talkos prievoles iki šių metų galo, nes ir terminas mokėti už statybą artėja.

KOKIE DAR VYTAUTO DIDŽIOJO MUZIEJAUS STATYBOS DARBAI ŠIAIS METAIS BUS ATLIEKAMI

Vytauto Didžiojo komitetas pradžioje šių metų statybos sezono atidavė rangovams įrengti visas Vytauto Didžiojo muziejaus rūmų patalpas, išskyrus paskaitų auditoriją, o aikštės sutvarkymą ir rūmų išorės nutinkavimą buvo palikęs vėlesniems laikams. Dabar dėl nugriovimo senojo medinio Karo muziejaus pastato, komitetas nutarė šiais metais nutinkuoti muziejaus fasadą iš Duonelaičio gatvės. Šiems darbams atlikti buvo paskelbtos varžytynės, kuriose darbus paėmė atlikti rangovai br. D. ir G. Ilgovskiai, pasiūliusieji pigiausią kainą. Pagal šią kainą fasado šiemetiniai tinkavimo darbai kainos per 42.000 lt.

JAU PRADĖJO GRIAUTI SENĄJį MUZIEJAUS PASTATĄ

Speciali kariuomenės komanda jau pradėjo griauti Karo muziejaus senąjį medinį pastatą. Jo medinės dalys bus nugriautos per kelias dienas, o mūrinių dalių nugriovimas užtruks ilgiau. Tačiau visi nugriovimo darbai ir aikštės išvalymas bei sutvarkymas manoma baigti dar gerokai anksti prieš š. m. kariuomenės šventę.

Salantai (Kretingos apskr.). Vietos Vytauto Didžiojo komiteto skyrius papildė savo sudėtį ir naujai pareigomis pasiskirstė taip: pirmininku — p. J. Bumčys, vicepirmininku — p. Bradžiūnienė, sekretoriu — p. Serafinas, išdininku — p. Dereškevičius ir nariai p. p. J. Keturkienė ir I. Keturka.

Skyrius nutarė Vytauto Didžiojo muziejaus statybos reikalams suorganizuoti š. m. spalio 7 d. rinkliavą dėžutėmis ir š. m. spalio 14 d. surengti viešą vakarą su šokiais ir loterija. Salantų valsčiaus kaimuose aukų lapais rinkliavą numato praveisti per seniūnus. Be to, skyrius nutarė paprašyti aukų iš vietos savivaldybės, bankelio ir valdininkų.

Linkėtina ir kitiems Vytauto Didžiojo komiteto skyriams pasekti salantiečių pavyzdį.

Vilkaviškis. Vytauto Didžiojo komiteto Vilkaviškio apskr. skyrius š. m. rugsėjo 18 d. posėdyje nutarė tuojau vykdyti Vytauto Didžiojo muziejaus statybai baigti talkos darbus. Numatoma per įstaigas ir organizacijas padaryti rinkliavą aukų lapais, o š. m. spalio 7 d. padaryti viešą rinkliavą dėžutėmis Vilkaviškio mieste. Parengiamam darbui skyrius nutarė kreiptis į R. K. parapijos kleboną ir vietos rabiną, kad jie taip pat paragintų visuomenę atlikti šią paskutinę prievolę Vytauto Didžiojo muziejaus statybai.

Redakcijos atsakymai

St. Vilinskui. Kadangi Tamstos honoraro išėjo daugiau, tai P. Vilinskui „Kari“ pratesėme nuo š. m. rugpiūčio m. ir išrašėme iki 1935 m. liepos 1 d.

V. p. Gedrimai. Jeigu Tamstos fotografiją būtumėm gavę laiku, mielai įdėtumėm, bet dabar pavėluota.

E. B. Dvasiai. Prašome bendradarbiauti. Dabar atsiųstos korespondencijos neįdomios ir mažai reikšmingos. Be to, patartumėm pasirinkti žmoniškesnį slapyvardį. Tokio nedėsim.

Aplamai, ir kitiems savo bendradarbiams primename, kad keistų slapyvardžių nedėsim. Galima pasirinkti žmoniškus.

Galvosūkių 37 nr. sprendimas

Gerai ir patikimi ryšiai — laidas kovai laimėti.

Gera išsprendė: 1) L. Briedis (V. Š.), 2) P. Plevokas (I p. div. št.), 3) v. p. A. Kelmelis (2 art. p.), 4) virš. Lipeikis (5 p. p.), 5) J. Būga (K. k-ra), 6) v. p. Alf. Pliauskys (I p. div. št.), 7) v. p. J. Zapkus (1 p. p.), 8) Pr. Kaminskas (K. R.), 9) v. p. J. Preibys (KPM), 10) Alf. Šutinys (K.), 11) v. p. K. Vadzišius (1 p. p.), 12) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.), 13) v. p. Vaitiekūnas (2 ul. p.), 14) V. Paliušis (K.), 15) virš. J. Sinkevičius (4 p. p.), 16) N. Šalna (Z), 17) J. Lebonka (ŠŠI), 18) J. Astrauskas (Vlk.), 19) v. p. V. Girnius (jam įskaitytas ir Nr. 36 sprendimas).

Siunčiant iš karto ne vieną galvosūkių sprendimą, prašome kiekvieną rašyti ant atskiro lapelio.

Galvosūkis Nr. 40

(1 taškas)

ŠARADOS

I
Paimki Lietuvos miestelį,
Jo pirmą raidę mesk į šalį.
Kada numetęs paskaitysi,
Paukščio papuošalą matysi.
Bet jei raidę dar nubrauksi —
Įkyraus vabzdžio sulauksi...
O kai dar dvi „nušveisi“ —
Tvirtą medžiagą rasi!

III
Vyro vardą pasiimk,
Pirmą skiemenį nutrink!
Liks tau puikus pinigėlis,
Brangus, nors ir mažutėlis!.

III
Aš esu piktas sutvėrimas,
Gyvenu ne Lietuvos arimuos...
Bet atogražų šalį —
Vieną skiemenį man pridėsi,
Kariškio laipsnį turėsi! —
Atspėki, jei gali?..

Jonas Složnys